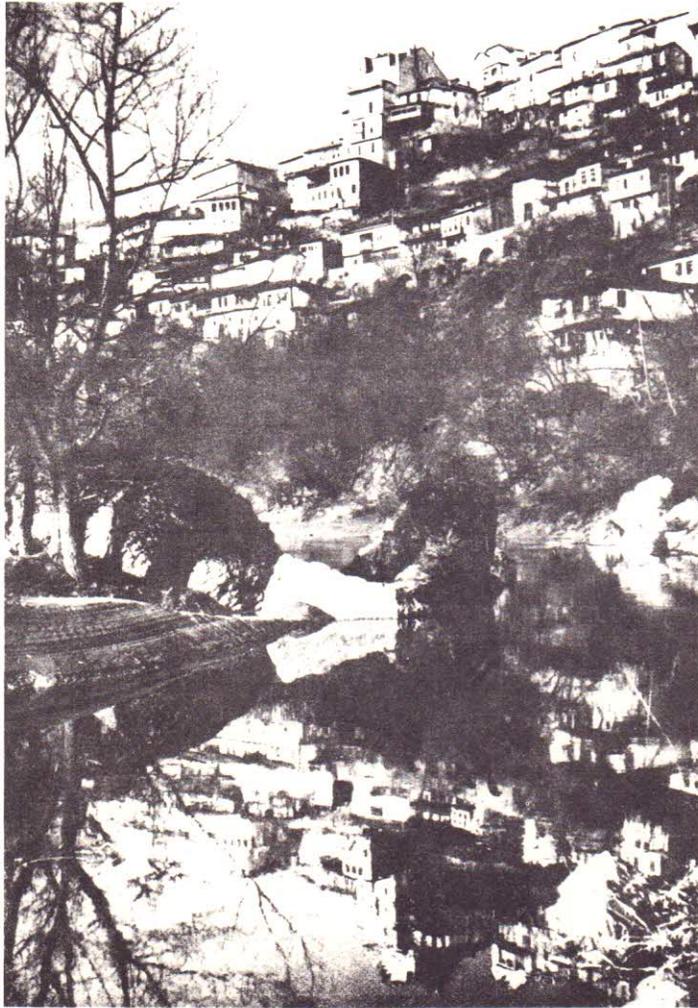

БОРБА®

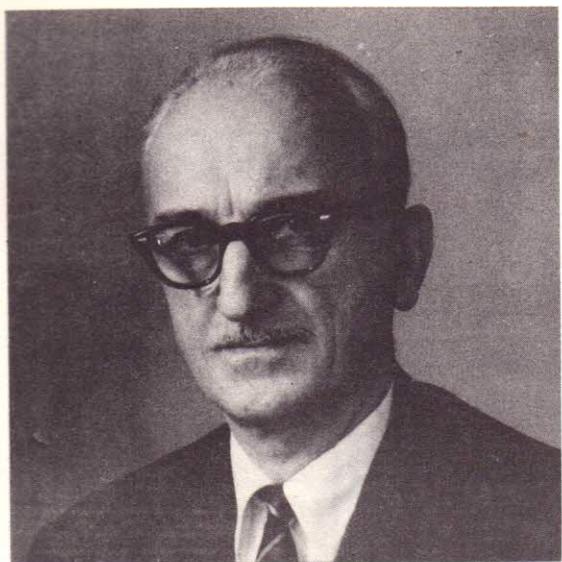

THE INDEPENDENCE OF BULGARIA WAS PROCLAIMED IN
TIRNOVO
SEPTEMBER 22, 1908

BORBA®

PUBLISHED BY THE BULGARIAN NATIONAL FRONT, INC.

JANUARY, 1989

Д-РЪ ИВАНЪ БАНКОВСКИ ПОЧИНА!

На 15 ноемврий 1988 г. въ Франкфуртъ, Германия, почина изтъкнатиятъ нашъ емигрантски деецъ д-ръ Иванъ Банковскѣй, майоръ отъ запаса. Завърши единъ животъ, изпълненъ съ всеотдайна служба на българския народъ, на българскитѣ национални интереси и борбата срещу комунизъма.

Д-ръ Банковски е роденъ на 16 августъ 1911 г. Неговъ баща е прославениятъ генералъ Минчо Банковски, герой отъ Европейската война, който успѣшно спрѣ гръцкото настъпление въ 1925 г. Както баща си, младиятъ Банковски се отдава

на военно поприще: завършва Военното училище и служи като генералъ-щабенъ офицеръ. Следъ 9ти септемврий 1944 г. той е активенъ въ борбата на опозицията противъ комунистическата властъ и презъ 1948 г. успѣва да избѣга нѣколко дни преди да бѣде арестуванъ.

При преминаването си въ Югославия, той бива задържанъ и прекарва повече отъ една година въ лагери и затвори. Презъ 1949 г. Банковски преминава италианската граница и се добира до така дълго мечтаната свобода. Неговитѣ преживѣлици въ Югославия изъ Титовитѣ затвори и въ емигрантскитѣ лагери на Италия сѣ сюжетъ на две негови книги, "Дни и часове" и "Новата Вавилонска кула". Д-ръ Банковски е авторъ също така на стихотворната сбирка "Далечъ отъ роденъ край", както и на книгата "Въ миръ и на война, военни скици".

Въ емиграция, бившия ген.щабенъ офицеръ Майоръ Банковски основа Съюза на бившето българско войнство въ изгнание и редактира неговия органъ "Български войнъ". Като публицистъ, той остави десетки статии и изложения, защитаващи съ жаръ българскитѣ национални интереси, заклеймяващи руското попълзновение въ България и това на нашитѣ съседи въ завладянитѣ отъ тѣхъ български земи. Той бѣ секретаръ на Координационния центъръ за информация и сътрудничество на българскитѣ организации въ емиграция.

Не по-малки сѣ заслугитѣ на д-ръ Банковски на международното поле. Той представяше България на различни международни конференции, като членъ на българската делегация къмъ свѣтовната Анти-комунистическа лига, където излагаше становищата ни и умѣло защитаваше нашитѣ интереси, въ меморандуми до Европейския съветъ и Амнести Интернационалъ, както и въ изложения и писма до чуждата преса, повдигайки въпроса за тормоза върху българитѣ въ поробенитѣ наши земи: Моравско, Македония, Тракия и Добруджа. Той бѣ цененъ сътрудникъ на нашето списание ГОРБА, както и на ЛЖЧЪ, ЗАВЕТЪ и други емигрантски издания.

Погребението на покойния бѣ извършено въ Франкфуртъ, Германия, на 24 ноемврий 1988 г.

Д-ръ Иванъ Банковски се пресели въ вѣчността. Но неговото дѣло и борческиятъ му духъ ще продължаватъ да живѣятъ между насъ и да ни окрилятъ въ борбата противъ комунизъма.

БОГЪ ДА ГО ПРОСТИ И ВЪЧНА ДА БЪДЕ ПАМЕТІТА МУ!

ИЗДАНИЕ НА ЦЕНТРАЛНИЯ УПРАВИТЕЛЕНЪ СЪВЕТЪ НА**БЪЛГАРСКИЯ НАЦИОНАЛЕНЪ ФРОНТЪ, Инк.**

Published by the Central Executive Board of the Bulgarian National Front, Inc.

P.O. Box 46250, Chicago, Ill. 60646

Д-ръ Иванъ Дрчевъ - Основателъ
† Д-ръ Георги Паприковъ - Редакторъ

Редактира Комитетъ

Година 38, брой 1

Книжка сто и първа

Януарий 1989

БОРБАТА ПРОДЪЛЖАВАД-ръ Николай Г. Алтънковъ
Председателъ на Б.Н.Ф.

Навършиха се 44 години отъ поробването на България отъ комунистическитѣ шайки и 41 години отъ основаването на Българския Националенъ Фронтъ. Изминаха 65 години отъ разгрома на комунистическото възстание отъ 1923 година и 56 години отъ създаването на Съюза на Българскитѣ Национални Легиони, най-масовата и борческа антикомунистическа организация въ новата ни история.

Вътре въ тѣзи нѣколко годишнини се корени същността, облика и силата на Б.Н.Ф. Нашата организация бѣ закърмена съ духа на национализъмъ, борба за свобода и антикомунизъмъ. Съ гордостъ можемъ да заявимъ и днесъ, следъ толкова години на борба, че нашитѣ идеали оставатъ непромѣнени и желанието ни да видимъ България отново свободна -- непоколебимо. Преди повече отъ 7 години покойниятъ нашъ председателъ, д-ръ Георги Паприковъ преутвърди целитѣ ни:

"Цельта на нашата Организация остава вѣчна и неизмѣнна още отъ първия денъ на основаването ѝ и до днесъ: освобождение-то на нашата Родина отъ комунистическото иго и създаване на една свободна, независима и правова държава въ етническитѣ граници на народа ни. Тази целъ е и остава пктеводната звезда презъ цѣлия трѣнливъ пхтъ на освободителното ни дѣло." /БОРБА, бр.84, ноемврий 1981 г./

Дългитѣ години на съществуване въ условията на непрекъснатата борба и преодоляване на всевъзможни препятствия сж оставили отпечатъка си върху насъ, както впрочемъ и всрѣдъ цѣлокупната емиграция. Голѣма частъ отъ ветеранитѣ на съпротивата не сж вече между насъ. Тѣхното отсъствие потвърждава необходимостта отъ постояненъ притокъ на нови сили, но, уви, сжщо напомня всинца ни за неотменимитѣ биологични закони отъ които всички зависимъ.

За честъ на Б.Н.Ф. единици бѣха тѣзи, които се поколебаха, умориха, или...измѣниха. Изненадващото -- по-скоро -- е въ факта, че тѣзи, които отпаднаха бѣха толкова малко на брой. Нали и народа казва че "Мнозина сж звани, ала малцина призвани".

Б.Н.Ф. -- водача на българския антикомунизъм -- никога не се е смѣталъ като представител на всички българи. Нашия стремежъ е билъ да обединимъ около насъ всички родолюбци, които изповѣдватъ разбирания сходни на нашитѣ, които сж готови да се борятъ срещу комунизма до извоюването на крайната победа, както и тѣзи, които виждатъ НОВА, СВОБОДНА БЪЛГАРИЯ по същия начинъ по който я виждаме и ние. Затова и стремежа ни не е билъ къмъ набирање на голѣмъ брой членове, на масово участие и въ развиване на многостранна дейность. Всички наши усилия сж имали винаги една основна целъ: непрекъснатата и непоколебима борба противъ комунизма и нестихваща съпротива противъ предателитѣ на българскитѣ национални интереси.

Ние не подценяваме, нито пренебрегваме полезната дейность, която полагатъ други емигрантски дружества и организации, особено тѣзи, чиято народополезна работа е въ областта на културата, науката или религията. "Отъ всѣкому споредъ способноститѣ и желанието, на всѣкому споредъ заслугитѣ". Споредъ силитѣ и възможноститѣ си и ние -- колективно, или индивидуално -- сме участвували и продължаваме да подпомагаме усилията на всички честни българи където и да се намиратъ. Нѣмаме преканяния, нито съществени различия съ емигрантски културно-просвѣтни или религиозни дружества. Нашата целъ, обаче, винаги е била ясно откроена, както и действията ни сж били винаги подчинени на необходимостта за борба, очертана и подсказана отъ обстоятелствата на живота на българския народъ.

Затова даже и днесъ, следъ повече отъ 40 годишни усилия, нашата дейность и усилията ни за постигане на върховната целъ продължаватъ да бждатъ неизмѣнни. 44 години следъ установяването на комунизма въ България, Б.Н.Ф. е все още организацията, която е челния отрядъ на нашия народъ въ неговата съпротива, авангарда, който не е измѣнилъ смисъла и същевото на живота си, и -- еднакво важно -- продължава да бжде най-голѣмата заплаха за софийския режимъ. По думитѣ на нашия почетенъ председателъ, д-ръ Иванъ Дочевъ:

"Никъде въ историята на човѣчеството презъ вѣковетѣ не е известно нѣкой терористически режимъ или диктатура, нѣкой режимъ на робство да е просъществувалъ вѣчно. Следъ по-късо, или следъ малко по-дълго време, всички такива режими сж се сгромолясвали и изчезвали. Същата участь ще сполети, по-рано или по-късно и комунистическия режимъ въ България и по цѣлия свѣтъ. Въ историята на човѣшката цивилизация този кървавъ режимъ ще остане смхтенъ споменъ на безправие, тероръ и робия." /БОРБА, окт. 1974 г./

Българския народъ бѣ свидетелъ на възхода, упадѣка и историческата смъртъ на Римъ, Византия, Хазарския каганатъ, Аварската държава и Османската империя. Въ перспективата на историческото развитие на нашия народъ сегашното страдание е нищо повече отъ минутно. Тѣзи които пророкуватъ нашата гибель първо трѣбва да запитатъ Всевишния за основанията Му за нашето запазване и отстояване като народъ и нация повече отъ 2,000 години. Тогава може би ще се разкрие и причината за нашия оптимизъмъ.

Природата замълчава и затаява дѣхъ точно преди избухването на бурята. Минутитѣ преди разсъмване сж винаги най-тъмнитѣ. Всѣка чо-

вѣшка рожба се появява следъ неописуеми мъки, плачъ и страдания. И за- това първия стонъ на новороденото бебе е толкова силенъ, ясенъ и пълненъ съ надежда. Най-мъчителнитѣ часове сж тѣзи непосредствено преди настѣп- ването на свободата.

Нашата борба продължава и нѣма да завърши до момента когато България не заживѣе отново свободна, щастлива и велика. Това е мисия възложена ни отъ българския народъ и затова тя е толкова скъпа, ценна, свѣтла и благородна.

ДЖОРДЖЪ БУШЪ - НОВИЯ ПРЕЗИДЕНТЪ НА АМЕРИКА.

Изборитѣ за президентъ на САЩ презъ но- емврий 1988 г. показаха волята на амери- канския народъ: избранъ бѣ досегашния ви- це-президентъ и помощникъ на Реганъ, по- пулярниятъ Джорджъ Бушъ.

Изборитѣ бѣха важни понеже до голѣма сте- пенъ тѣ представляваха референдумъ относ- но политиката на сегашния президентъ Ро- налдъ Реганъ, убеденъ антикомунистъ и за- щитникъ на правата на поробенитѣ народи. Въпрѣки кампанията на опонента-демократъ, американския народъ съ голѣмо болшинство оказа довѣрие на Бушъ, съ което утвърди поне за още 4 години следването на курса на Реганъ. Бушъ декларира, че ще продължи националната политика на Реганъ, ще под-

държа Америка силна, ще продължи подкрепата оказвана на съпротивителнитѣ сили противъ комунизма по свѣта. Нѣщо повече, Джорджъ Бушъ изрази ске-птицизмъ относно искреността и довѣрчивостта изразена къмъ Горбачовъ отъ страна на западнитѣ правителства и увѣри гласоподавателитѣ, че него-витѣ изисквания къмъ СССР ще бждатъ много по-високи отколкото досега. Нашата организация подкрепи Бушъ въ изборитѣ и ние сме доволни, че поли-тиката ни се солидаризира съ стремежитѣ и очакванията на американския народъ. Председателятъ на Б.Н.Ф., д-ръ Николай Г.Алтѣнковъ изпрати спе-циални поздравления на новия американски президентъ съ пожелания негова-та политика да се увѣнчае съ успѣхъ.

Bulgarian National Front, Inc.

Founded 1967

CENTRAL EXECUTIVE BOARD

DR. IVAN DOICHEFF

Honorary President

DR. NIKOLAY ALTANKOV

President

Incorporated in the State of New York
November 7, 1968

Non Profit Organization
Boxes 25257 November 14, 1988
Federal Tax Exempt 501-C-3(0000)
I.R.S. Box 591 State of Illinois 1987
United States Department "SECRET"
N.Y. 268-11881, November 20, 1987

Mailing Address:
P.O. Box 3795
Santa Barbara, California 93138
U.S.A.

November 10, 1988

The Vice President
United States Senate
Washington, D.C. 20510

My dear Mr. Vice President:

Please allow me to congratulate you -- on behalf of the Bulgarian National Front, Inc., and personally -- on your great election victory. Our membership salutes you as our next President and we wish you all the best in your very difficult job. May God be always with you even as He guides this great country to victory against the forces of evil.

Sincerely,

Dr. Nikolay G. Altankov,
President, B.N.F., Inc.

M/CR: C1
OFFICE OF THE PRESIDENT ELECT
WASHINGTON, D.C. 20210

Dr. Nikolay G. Altankov
P.O. Box 3795
Santa Barbara, CA 93138

The entire Bush family extends heartfelt thanks for your kind words. Though humbled by the awesome responsibilities before us, we look forward to the opportunity to work for a better America and for freedom throughout the world. That path to the future can only be accomplished with the help and commitment of people like you.

Сега управниците говорятъ за промѣни, но обвиняватъ българската интелигенция, че тя била виновна за дългогодишния упадъкъ. Премълчава се, че тя никога не е разполагала съ власт, нито пъкъ е имала право да се докосва до казана съ държавния медъ. Въ продължение на 44 години управляващата върхушка всѣчески се стремѣше да я смаже, да я обезличи, да я обезформи, да я направи послушна, безъ мнение и безъ право да разсждава. Днесъ срѣдниятъ чиновникъ не може да вземе нито едно самостоятелно решение безъ нареждане отгоре, нѣма право да формира свое мнение по дадени общественно-производствени въпроси и публично да го отстоява. Съ течение на времето той успѣ добре да усвои само едно: да аплодира винаги и всичко, което идва отъ по-високитѣ инстанции, само и само да си запази нѣкакво относително добро обществено положение.

Поставянето на личнитѣ интереси надъ държавнитѣ и лакомията за лично облагодетелствуване за смѣтка на общественото наноса на държавата не малка вреда, но тази която управляващитѣ наноса съ своето "управление" нѣма граници. Ако се проследи развитието на социализма въ България ще се установи, че отъ самото му налагане до наши дни прѣстѣпленията срещу държавата и народа представляватъ низъ отъ действия "узаконени" не съ подписитѣ на срѣднитѣ чиновници, а съ подписитѣ на тѣзи, които сега отмѣтатъ вината отъ себе си.

Едно отъ най-голѣмитѣ прѣстѣпления на комуниститѣ бѣ физическото изстребление на цвѣта на българската интелигенция отъ преди 9ти септемврий 1944 г. и разграбването на нейното лично имущество. Съ унищожаването ѝ тѣ обезглавиха народното тѣло, оставиха го безъ мозъкъ, безъ специалисти и ръководители. Комуниститѣ започнаха слѣпо да прилагатъ Марксовата постановка за предимствено и ускорено развитие на тежката индустрия. Безъ да се държи смѣтка, обаче, за развитието на леката промишленостъ и селското стопанство, това доведе страната до такъвъ хаосъ, че днесъ България нѣма ни тежка, ни лека индустрия, нито селско стопанство.

Не бѣше ли взето това решение на конгреса на БКП още въ 1948 г.? Не се ли преутвърждаваше тая линия на всѣки следващъ партиенъ конгресъ? Кой реши че България има и природнитѣ и общественитѣ и стопанскитѣ предпоставки да се превърне въ тежко-индустриална страна? Кой нареди въ България да се построятъ неефективнитѣ и отравящи околната природа заводи въ Кремиковци, Радомиръ, Девня, Златна Панега, Стара Загора, Плѣвенъ, Русе и на още много други мѣста? Кой унищожилъ милионитѣ декари плодородна земя въ Загора, Тракия, Мизия и Добруджа, за да се построятъ тамъ огромнитѣ паметници на некадърността и безотговорността? Може ли за това да се обвинява срѣдния чиновникъ?

Презъ 70тѣ години съ правителственъ декретъ бѣ наредено земеделскитѣ стопанства да се обединятъ съ голѣми промишлени предприятия за да се появи на бѣлъ свѣтъ едно отъ най-крупнитѣ недомислия на БКП: АПК /Аграрно-промишлени комплекси/. Въ резултатъ на това кризата въ селското стопанство още повече се задълбочи. Селянитѣ напуснаха стопанствата и изоставиха земята на ерозията и плевелитѣ, за да търсятъ

по-доходна работа. Селата обезлюдяха, а градовете се претърпкаха с народъ, за който липсваха жилища и елементарни условия за животъ.

Днесъ България е на последно мѣсто въ Европа по обработваема земя на глава отъ населението. Презъ последнитъ 25 години страната е загубила около 3 мил. декара плодородна земя! Очаква се къмъ 2000 година, т.е. само следъ 12 години да нѣма вече селско стопанство въ Плъвенски, Ст.Загорски, Русенски и други окръзи. Какво чудно тогава, че на българския пазаръ липсватъ елементарни хранителни продукти като месо, зеленчуци и плодове?

Кой е виновенъ за това? Срѣдниятъ чиновникъ или тѣзи, които седятъ задъ тежкитъ министерски бюра? Кой нареждаше години наредъ въ България да се използватъ пагубнитъ икономически механизми, чиито непрактични и неприложими постановки всѣки виждаше и разбираше? Българската икономика винаги е била подчинена на съветската. За чии интереси, питаме ние, за държавнитъ, за тѣзи на срѣдния чиновникъ, или за интереситъ на тѣзи, които стоятъ начело на управлението?

Кой нареди да се изсекатъ милионитъ декари девствени гори въ Лонгоза, Странджа, Рила и Срѣдна Гора? Не бѣше ли това свързано съ т.н. договори за "сътрудничество" и "взаимопомощъ", които узакониха изнасянето на висококачественъ дървенъ материалъ за "братската страна"? И за това ли е виновенъ срѣдниятъ чиновникъ? Не бѣше ли българското ценообразуване дълги години въ полза на "братското сътрудничество"? Не се ли искаше българската продукция -- произвеждана съ толкова потъ и трудъ -- да се изнася за СССР на безценица? Кой нареди да се намалятъ ценитъ за износъ и да се нанесе непоправима щета на българското стопанство?

Въ резултатъ на многото подписани дългосрочни спогодби за външнотърговски обмѣнъ, отъ България се изнася най-хубавата селско-стопанска продукция, най-доброто, което нашиятъ народъ може да произведе. А какво се внася отъ "братския" СССР: некачествени суровини, примитивни машини и изостанали технологии, които заедно съ некадърното ръководство на партията съвсемъ влошиха работата на българската промишленостъ. Може ли за всичко това да се обвини срѣдниятъ чиновникъ, който никога не е ималъ правото да заповядва и нарежда, камо ли да издава и подписва външнотърговски спогодби и министерски постановления?

Най-страшното за народа ни сега е, че истинскитъ виновници: членоветъ на Политбюро и на Ц.К. на БКП и цѣлата висша партийна бюрокрация надигатъ гласъ за промѣни и обновления. Тѣ усѣщатъ, че е приближило времето когато народътъ може да ги хване за яката и запита: --Защо отровихте почвата и оттамъ хлѣба и месото, млѣкото и рибата, цвѣтята и меда?

--Защо цѣли десетилетия ме лъжехте, че ще ми построите къща, ще ми доставите кола, и къде сѫ паритъ, които преди толкова време ви иссипахъ?

--Защо продължавате да ме лъжете, че ще смѣнитъ скапаната технология съ нова, съвършенна, че ще се погрижите да работимъ съ меракъ и настроение?

--Защо ме заблуждавате, че ще разгоните мазницитъ, подлечитъ и интригантитъ?

--Защо обещавате, че ще подобрите услугитѣ, транспорта и търговията вече 44 години, а нищо не сте направили до сега?

--Защо нѣма храна и стока на пазара?

Отъ тѣзи и подобни на тѣхъ въпроси управлявацитѣ въ България изпитватъ неописуемъ страхъ. Озлоблението на народа е като размѣтенъ бентъ, който може всѣки мигъ да ги помете и завинаги да имъ отнеме властта и привилегиитѣ, съ които така добре ся свикнали. Затова сега съ толкова голѣма жаръ и упоритостъ ся се заели да хвърлятъ вината другиму и да крещатъ, че само тѣ ся кадърни да направятъ обновлението и да подобрятъ положението въ страната.

На такива "обещания" народътъ ни се е наситилъ. Десѣтки години управляващата върхушка е заявявала, че мисли за народа, че ще подобри неговото битово положение, че ще оправи стопанството. На всѣки партиенъ конгресъ, на всѣка конференция и национално съвещание, по симпозиуми и митинги, комуниститѣ винаги ся давали обещания. Днесъ всѣки пита: кога ся били искрени -- въ миналото или сега?

Може ли да се има довѣрие на хора, които цѣлъ животъ ся лѣгали и обещавали, които винаги ся живѣли за смѣтка на обществото, грабели ся и прахосвали народното богатство? Могатъ ли тѣзи хора да преустроятъ своето мислене и начинъ на животъ, преди да се заематъ съ преустройството на държавата? Могатъ ли тѣ да се откажатъ отъ властта и привилегиитѣ си за смѣтка на демократизиране на общественото управление?

Повече отъ една година вече се говори за обновяване и реформи а обстановката въ България вмѣсто да се подобрява се влошава. Даже да е вѣрно, че за преустройство отъ такъвъ мащабъ ся необходими години народа ни знае че "деня се познава отъ сутринта". Напримѣръ голѣмото земетресение преди три години въ Стражица, Попово и околнитѣ села, където хиляди хора останаха безъ домъ и постеля. Правителството "обеща" и този пътъ за кратко време да построи нови жилища и осигури нормални условия за животъ. Народътъ доброволно събра пари за пострадалитѣ и ги предостави на управлявацитѣ за да ускорятъ строителството. Досега обаче съ невиждана беззаинтересованостъ и безотговорностъ на населението не е предоставена и най-належащата помощъ. Три години хората живѣятъ въ дървени фургоци /или на палатки/ въ студъ и пекъ, безъ вода, безъ тоалетни, безъ бани. Въ същото време за нуждитѣ на Политбюро и Ц.К.на БКП се проектиратъ и строятъ вили и разкошни домове за изключително кратко време. А Стражица? Тя е оставена на произвола на съдбата. Ето какъ поетесата Блага Димитрова е описала бедственото положение на тамошното население:

"Бездомници предъ дома си
зиме върли фъртуни - фурии
фургона въ бѣлъ хаосъ завихрятъ
лѣте жега жигосва ни кожата...

....

но кжде се прѣждоса надеждата
стоглава ламя ли погълна
ржцетѣ, за помощъ протегнати?
Въ дѣжда ли прогизна градежътъ?
или Асѣново, Антоново и Стражица ся
презъ деветъ морета далече? "

Зовъ за помощъ, разкъсващъ сърдцето и който никои не иска да чуе.

Подобна участъ е сполетѣла и населението въ Русе. Тамъ въздухътъ е отровенъ съ хлоръ. Години наредъ русенското население бавно и сигурно се отравя. Хора умиратъ, раждатъ се недъгави деца, съ дефекти. Правителството знае за тази жестока обстановка, населението пише писма до окръжни и столични учреждения за помощъ, никои обаче не обръща внимание. Никои не го е еня следъ като неговото лично комунистическо спокойствие и благополучие не е застрашено.

Примѣритѣ съ Стражица и Русе красноречиво показватъ, че днешнитѣ управници сж се заели да говорятъ за прустройство, безъ обаче да мислятъ да промѣнятъ обстановката съществено. Тѣ смѣтатъ, че едно повърхностно реформиране на методитѣ на управление безъ да се засегне тѣното лично благополучие ще бжде достатъчно за да се заблуди и този пѣтъ българскиятъ народъ.

Дали ще бжде така?

Истината е такава, че днесъ народътъ се нуждае повече отъ всѣкога отъ свои нови водачи, отъ ново правителство, което съ нови методи, ново виждане и разбиране на проблемитѣ, действително ще извърши толкова жадуванитѣ отъ народа демократични преобразования.

проф. Симеонъ Недѣлковъ,
Вашингтонъ, САЩ.

ЧЕРНА ХРОНИКА

БРАЗИЛИЯ. На 31 октомврий 1988 година комунистически терористи нападаха въ дома му, въ Рио де Жанейро, инженеръ Ангелъ Митевъ и го убиха. Инж. Митевъ бѣше единъ отъ всеобщо уважаванитѣ наши емигранти, анти-комунисти, който публикува редица статии противъ комунистическия режимъ въ България. Убийцитѣ още не сж открити.

Това е второто убийство извършено отъ терористи въ продължение само на една година. Както по-рано съобщихме, младия българинъ Здравко Яневъ бѣше хвърленъ отъ 16тия етажъ на сградата където живѣеше и бѣ убитъ на мѣсто. Той работѣше въ комунистическото консулство, но разочарованъ напустна службата си и се обяви противъ комуниститѣ.

ШВЕЦИЯ. Двама български "дипломати"-шпиони сж били изгонени отъ страната презъ януарий и февруарий 1988 г. Ангелъ Узунъ, 46 год., съветникъ къмъ българското посолство е билъ уличенъ въ шпионажъ въ полза на СССР и е билъ принуденъ да напустне Швеция заедно съ жена си, Малинка. Втория секретаръ, Бориславъ Средковъ, сжшо уличенъ въ шпионажъ, е билъ изгоненъ презъ февруарий 1988 г. Посолството е безъ титуляръ. Шарже д'афера, Володя Нейковъ, е заплашилъ шведското правителство съ репресалии /Швеция има четирима легационни чиновници въ София/.

АРМЕНИЯ. Страхотното земетресение отъ 9 декемврий 1988 г. е взело около 160,000 жертви, т.е. 10% ОТЪ ЦѢЛОТО НАСЕЛЕНИЕ НА АРМЕНСКАТА РЕПУБЛИКА! Като се иматъ предвидъ ранени, бездомни и огромнитѣ щети върху мѣстната промишленостъ става ясно, че вината за ПРЕОДОЛИМИТѣ жертви и разрушения принадлежи безъ съмнение на престъпната политика и занижени жилишни изисквания прокаравани въ продължение на толкова години отъ болшевишкитѣ управници. Екипи отъ западни специалисти дошли на помощъ бѣха изпядени следъ едноседмични обструкции отъ страна на мѣстното КГБ.

КАКВО ПАЗИМЪ.

Всѣки войникъ въ свѣта пази онова което има. Така е не само по отношение на армията, а и въ цивилния животъ. Пазятъ се банки, бижутерийни магазини, богати домове. Но въ комунистическото общество става тъкмо обратното. Въ България напримѣръ до 1949-1950 г. имаше рибна въ изобилие. Всѣкаква: и рѣчна, и морска, а скаридитѣ се продаваха на камари като пуканкитѣ. Съвсемъ евтино, за мезе на бирата. Имаше медъ /истински/, сирене, масло, нѣколко вида олио, маслини, луканки, разни филета, дори и отъ делфинъ, месо се продаваше въ изобилие: агнешко, говеждо, телешко, свинско, овчо. Да, но тогава режимътъ нѣмаше страшнитѣ свръхоржия и бѣше загриженъ.

Презъ следващитѣ 15 години: 1950-1964 г. настъпи недоимъкъ. Отъ месото остана само свинското, а напролѣтъ понѣкога и агнешко. Но на вече много по-скъпи цени. Рибата поизчезна, изчезваха сяко маслинитѣ, колбаситѣ, нѣкои отъ варивата... Но пъкъ режимътъ се сдобилъ съ много по-сигурни и респектиращи оржия и малко по малко взе да се успокоява. Толкова се успокои, че днесъ нѣмането започна да расте лавинообразно: нѣма електроенергия, нѣма дърва за огревъ и въглища, нѣма какво да е месо, колбаси, даже пилета нѣма /да не говоримъ за пуйки и гъски!/. Нѣма бобъ, лукъ, чесънъ, картофи, леща, плодове -- малки и зелени прогнили ябълки съ левъ и двайсетъ кило. Нѣма лекарства, нѣма памукъ, лигнинъ, дамски превръзки, тоалетна хартия. Периодично изчезватъ -- все за по-дълго време -- олиото, брашното, оцета, ориза! Обаче имаме една съвършенна армия, въоръжена до зъби съ най-страховито и модерно оржие. Тя показва бабаитлъка си при насилственото побългаряване на турското малцинство. Дори мнозина отъ по-дребнитѣ партийци се поизпъчиха и си казаха съ гордостъ: "Я, каква армия сме имали!" Какъ да не имъ стане драго, че при всичкото това нѣмане поне едно нѣщо си имаме.

Пъкъ и не е само армията. Ами изпипанитѣ професионални убийци, т.н. "червени барети", които се перчатъ навсѣкжде изъ страната, където трѣбва да обуздаватъ невъоръжени хора по стачки и протестни акции. Добре ама, червенитѣ властници въ България не сѣ спокойни. Вѣрно, съвършенна армия, страшно съветско оржие, но тѣхъ ги гложди единъ въпросъ, който е толкова очевиденъ, че може да се зароди и въ неинтелигентни глави: **НѢМАНЕ ПАЗИ ЛИ СЕ?**

Това го нѣма никъде по свѣта. Ами ако този въпросъ си го зададатъ и самитѣ български войници, които режимътъ си доставя не отъ Марсъ, а отъ срѣдата на народа? И като си го зададатъ после взематъ че откажатъ да натиснатъ спусъка или копчето на единственото комунистическо имане -- оржието! Тогава какво ще стане? Нали въ СССР народа поиска -- и още настоява -- Горбачовъ да напълни ПЪРВО магазинитѣ, а следъ това колонитѣ на вестницитѣ съ сладки приказки за преустройство и новъ животъ.

Защото нѣма по свѣта толкова будала армия, която да пази... нѣмане. А българинътъ досега решително и категорично се е дистанциралъ отъ будалитѣ.

Григори Петровъ,
Торино, Италия

ЧЕРКВАТА ВЪ СЕЛО ДОЛНА ДИКАНЯ, СОФИЙСКО.

Въ 1832 г. чуждитѣ поробители-страшнитѣ турци позволили на българскитѣ православни селяни въ Долна Диканя да си построятъ тѣхна черква. Следъ направата ѝ, въ продължение на десѣтки години жителитѣ отъ селото въ празнични дни изпълвали родната си черква, чрезъ която народнитѣ свещеници и апостоли сѣ крепѣли вѣрата имъ и духа имъ за близкото освобождение отъ робството. Следъ Освобождението селянитѣ сѣ доброволенъ трудъ и парични помощи сѣ поддържали своя храмъ въ добро състояние и вътрешна украса. Тукъ се извършвали различнитѣ религиозни обряди: кръщения, венчавки, опела за починалитѣ, задушници, Коледа, Великденъ и други. За селянитѣ отъ Долна Диканя старата черква е била тѣхна пхтеводна звезда, духовна крепителка и защита...

Но идватъ още по-страшни и фанатизирани поробители следъ 9 септемврий 1944 година: комуниститѣ, които забраниха на народа да посещава църквитѣ и проповѣдваха, че религията била "опиумъ" за народа. Много църкви въ по-малкитѣ села, особено въ дунавската равнина, бѣха напълно затворени, помѣщенията имъ разграбени, а вратитѣ и прозорцитѣ зазидани съ тухли отъ керпичъ.

Какво е станало въ Долна Диканя свидетелствува писмото на Драгомиръ Славовъ отъ същото село, отпечатано въ вестникъ "Отечественъ фронтъ" отъ 26 юлий 1988 година, брой 12964:

"Въ Долна Диканя има много стара черква, за която отъ години никой не се грижи. По-голѣмата ѝ частъ се самосрути, по нея вече никнатъ бурени...остана малко помѣщение, пристроено въ края на миналия вѣкъ. Отъ кметството казватъ, че не смѣятъ да разчистятъ срутената частъ защото патриаршията може да ги съди...И ние не знаемъ какво да правимъ съ нея, пкъкъ грози селото. Не само го грози на видъ, ами ни и срами..."

Патриаршията повечеотъ 20 години не си е мръднала и прѣста, тя си има други задачи, повече политически отколкото духовни. Ето сега и изпратенитѣ писменни сведения на Мариана Тинчева:

"Каменнитѣ стѣпала къмъ черковната порта отдавна сѣ се пропукали и обрасли въ мъхъ и бурени, а дворѣтъ е избуялъ въ многогодишни некосени тревы, като че отъ години тукъ не е стѣпвалъ човѣшки кракъ. Прозорцитѣ на "храма" сѣ разбити, стѣклата всички счупени, по пода е нападала мазилкаи най-различни отпадъци. Черковнитѣ ценности сѣ ограбени преди повече отъ 20 години, похитителитѣ не сѣ успѣли да пренесатъ само два останали въ единия ягълъ метални тежки свещника. Въ другитѣ ягли лястовицитѣ сѣ свили гнезда. Презъ отворената врата къмъ североизточната частъ се вижда сгромолясания нѣкогашенъ български храмъ. СВОДОВЕТЪ, КОИТО ПОВЕЧЕ ОТЪ СТОЛѢТИЕ Сѣ КРЕПИЛИ НАЦИОНАЛНАТА ВѢРА И ДУХЪ, СЕГА Сѣ ВЪРХУ ЗЕМЯТА, ОБРАСЛИ ВЪ ПЛЕВЕЛИ, ЗАТРУПАНИ ВЪ БЕЗМЪЛВИЕ, НЕПОЩАДЕНИ ОТЪ ЗАКОНА НА ВРЕМЕТО".

Селянитѣ отъ Долна Диканя сѣ загрижени и готови да помогнатъ за спасяването на този исторически храмъ, но какво могатъ да направятъ срещу днешнитѣ феодали и чуждата патриаршия. Ако препискитѣ между съответнитѣ инстанции потънатъ въ духа на безразличие и отлагане, следъ по-малко отъ година всрѣдъ нова руина ще остане само тревожния кръгъ на лястовицитѣ и двата свещника: споменъ отъ тѣжна история...

Димитъръ Поповъ,
Отава, Канада

/Рефератъ изнесенъ на 30 октомврий 1988 г. въ Ниагара
Фалсъ, Канада -- съ съкращения/

Чуденъ и великъ Светецъ издигна Богъ всрѣдъ нашия народъ. Толкова лъчезарно е неговото сияние, че то залива нашата Родина, а също така прониква далече по чужди земи. Това негово сияние е озарявало духовнитѣ и исторически пѣтица на насъ Българитѣ въ продължение на много вѣкове. Той е билъ свѣтлина въ мрака, защото духътъ на Светеца отразява Господниятъ духъ, който свѣти презъ всички времена и мракътъ не може да го обхване.

Св.Иванъ Рилски се е родилъ презъ 886 г. въ малкото селце Скрино не далечъ отъ Дупница, което и днесъ съществува. Още отъ млада възраст той е живѣлъ въ близкия манастиръ надъ селото. Следъ разрушаването му отъ чужди нашественици, той продължилъ дейността си въ манастиритѣ въ политѣ на Витоша. Когато родителитѣ му умиратъ, Св.Иванъ раздалъ всичкиятъ си имотъ на беднитѣ и съ любовъ се преселилъ въ Рилската пустиня, където се отдалъ на духовенъ, постнически и молитвенъ животъ. Той е живѣлъ самотенъ въ планината като въ чуденъ Божи храмъ, огласянъ отъ шума на буйнитѣ води, отъ тѣтнежа на бури и свѣткавици, отъ свистенето на вѣтѣра презъ гѣстия планински лесъ.

За Светеца Божи се е мѣлвѣло навредъ: той изцелявалъ болни, помагалъ на немощнитѣ, давалъ имъ благословение и Божя помощъ. Следъ дълъгъ отшелнически животъ, Св.Иванъ събралъ около себе си още други отшелници и по този начинъ се основала Великата Рилска Обитель. Презъ 946 г.Св.Иванъ е починалъ. Светитѣ му мощи били пренесени въ Сръдецъ /днешна София/ където му издигнали паметникъ. Когато маджаритѣ нападатъ и превзематъ Сръдецъ тѣ задигатъ мощитѣ му и ги пренасятъ въ Острогомъ /днешна Унгария/. Тамошниятъ епископъ чулъ за чудесата на Светеца, но не искалъ да повѣрва. Внезапно го постига нѣмота, и съзнавайки, че това е наказание за неговото невѣрие, отишълъ и се поклонилъ предъ светитѣ мощи, молейки за прошка. Много чудеса се случили отъ мощитѣ на св.Иванъ и унгарския кралъ украсилъ ржката му съ злато и сребро, обаче получилъ внушение отъ Светеца и върналъ свѣтитѣ му мощи тамъ където сѣ били. Следъ това били пренесени въ Търново, а отъ 1471 г. сѣ въ Рилския манастиръ.

По-възрастнитѣ сме учили битието и житието на Св.Иванъ Рилски, но младитѣ между насъ не сѣ имали тази възможностъ защото безбожнитѣ комунисти изхвърлиха вѣроучението като учебенъ предметъ и не дадоха шансъ на децата да научатъ за светия Чудотворецъ, голѣмъ Светецъ, Ясновидецъ, Пророкъ и Духовенъ водачъ, който е Св.Иванъ Рилски за българския народъ. Цѣли десетъ вѣка народа ни е отправялъ очи къмъ свещенната планина за да открие сърдцето си предъ Чудотвореца и да се поклони предъ светитѣ му мощи. Сега той моли Бога да настане отново свѣтлина въ нашата поробена Родина, която е потънала въ мрака на безбожния комунизъмъ.

Мнозина отъ насъ сме били посетители на Светата Рилска Обитель. Това бѣше и любимото мѣсто за посещение на покойниятъ нашъ царъ Борисъ Обединителъ. Неговото последно желание преди да предаде Богу духъ бѣше да бѣде съхраненъ въ църквата на манастира. Желанието му бѣ изпълнено. Но жестокитѣ комунисти-безбожници извадиха тленнитѣ му останки, погавриха се съ тѣхъ и сега никой не знае къде сѣ. Не е ли това повече отъ кошунство?

Светата Рилска Обитель се намира въ северо-западната частъ

на Рила, отдалечена на 119 км.отъ София. Построенъ е на височина отъ 1100 м.надъ морското равнище. Манастира заема площъ отъ около 8000 кв. м. Има формата на крепостъ съ две тежки и солидни врати. Опожаряванъ е нѣколко пѣти отъ турски башибозуци и днешниятъ му видъ е отъ последното му възстановяване презъ миналия вѣкъ. Освенъ мѣсто за поклонение той е билъ свѣрталище и убежище на оунтовници-хайдути, борещи се срещу вѣковния поробителъ. Любимо мѣсто на легендарния дѣдо Ильо войвода.

Сградата е на четири етажа. На първия етажъ е магерницата, чиито казани сж могли да нахранятъ освенъ калугеритѣ и до 3000 посетители-поклонници. Въ срѣдата на манастира е Църквата, а задъ нея Кулата, която е построена отъ болярина Драговол Хрельо и затова се нарича Хрельова кула. Тя е служила за наблюдалица и е на петъ етажа. Църквата, въ която се намиратъ светитѣ моци на Св.Иванъ е изписана отъ най-добритѣ за времето иконописци-художници. Манастирътъ се е посещавалъ презъ вѣковетѣ отъ хиляди богомолци, които сж носили богати дарове, а сжщо така сж купували прочутото малиново вино и медъ, произвѣдени отъ благочестивитѣ монаси.

Даже въ периода на черното комунистическо робство /1944-1961 г./ посещението бѣше сжщо голѣмо. Азъ самиятъ съмъ билъ на поклонение десѣтки пѣти и съмъ билъ свидетелъ на всички церемонии. Сутринъ рано преди изгревъ слънце, т.е. преди разсъмване, клепалото почваше да бие. Калугеритѣ начело съ игумена и всички богомолци отиваха въ църквата. Мало и голѣмо искаше да вземе участие и да получи благословията на Св.Иванъ Рилски. Това бѣше една величествена божествена служба: въ тѣзи ранно-утренни църковни обрѣди имаше нѣкаква тържественостъ, нѣкаква мистика, каточели духътъ на Светеца бѣше надъ главитѣ на поклонникитѣ. Ето защо трѣбва да ождемъ убедени, че този който вѣкове държи ржката си прострена надъ нашия народъ и за напредъ ще ни бжде покровителъ.

Въ 1961 г. комуниститѣ извършиха друго голѣмо кощунство. По нареждане на червения патриархъ, Кючуковъ, всички монаси заедно съ игумена на манастира бѣха изгонени отъ Обителта. Съ сълзи на очи и съкрушени сърдца тѣ напускаха манастира, прѣснати по разнитѣ краища на поробената си Родина. Манастирътъ бѣ обявенъ за музей. Настаниха се управители, заведующи и екскурзоводи. Свѣщенното мѣсто се обърна въ свѣрталище на най-различни групи, започнаха оргии и пьянства. Докарваха чуждестранни туристи, а тѣ се чудеха и питаха: "Какъвъ е тоя манастиръ безъ монаси, къде сж игумена и калугеритѣ?" Манастирската библиотека, която имаше повече отъ 35,000 тома книги и ржкописи бе разграбена отъ комуниститѣ. Въ манастира имаше единъ прочутъ КРЪСТЪ отъ дърво, дълбанъ съ длета въ продължение на повече отъ 40 г. Не помня името на калугера но знамъ, че имаше повече отъ стотина изображения по него. Казваше се, че този кръстъ е известенъ по цѣлия свѣтъ и англичанитѣ давали за него огромна сума лири-стерлинги. Тѣ искали да задържатъ кръста и да направятъ копие, което да върнатъ. Манастирската управа е отказала. Сега народа мълви, че повечето ценни книги и ржкописи сж изчезнали /вѣроятно продадени за валута/, а кръста е сжщо замѣненъ съ копие.

Следъ изпхждането на духовенството манастирътъ почти замрѣ. Народътъ -- въ протестъ -- престана да посещава това българско Светилице. По-късно разбрахме, че сж дали право на прѣснатитѣ духовници да се върнатъ въ Обителта. Кой и кога обаче ще върне това което е било ограбено, изнесено, продадено и опозорено?

Народътъ ни отново се бори за своята свобода. Мнозина отъ насъ ще иматъ щастието да се върнатъ въ милата Родина и да се поклонятъ съ благодарностъ предъ мощитѣ, на Св.Иванъ Рилски Чудотворецъ.

Той, който покровителства и пази нашия народъ съ столѣтия, той ще ни озари отново съ своята свѣтлина и ще ни помогне въ нашата борба.

Лука Арсовъ,
Ниагара Фалсъ, Канада.

ОТЪ ВЕЩО ПЕРО мнениа

Списание "THE ECONOMIST", Лондонъ - бр. 18-24 септ. 1988 г.

О, БЕДНА "ПЕРЕСТРОЙКА"!

ОТКЖСИ - преводъ

Горкиятъ, изнуренъ г-нъ Михаилъ Горбачовъ! За какво да се грижи по-напредъ - за последицитъ отъ развихрянитъ се национални страсти въ страната си, или за своето рахитично стопанство?

На югъ, въ Азербайджанъ пакъ избухнаха размирици въ Нагорно Карабахъ, областта населена главно отъ арменци, следъ като желанието имъ за присъединение къмъ Армения не бѣ задоволено, а отхвърлено презъ изминалия юли. Тамъ, въ схватки между азербайджанци-мохамедани и арменци-християни на 18 септември бѣ убитъ единъ арменецъ и ранени най-малко 24 души. Следъ като новината стигна до Ериванъ, арменската столица, тамъ веднага се организира масовъ протестенъ митингъ. Редътъ се спазва сега, следъ разпръсване на демонстрантитъ, отъ въоръжени патрулиращи милиционери изъ улицитъ на Ериванъ, а въ Нагорно Карабахъ, разтърсено отъ стачки, е обявено извънредно положение.

Това застрашаващо твърдоглавие на тѣзи и други националности създава най-малко равни по тѣжестъ грижи, причинени на главния фронтъ - невидждащото се, така очаквано, заздравяване на стопанството.

Напротивъ, икономическото положение се влошава. При една обиколка изъ Сибирь презъ изминалата седмица, г-нъ Горбачовъ лично осеза оплакванията на хората: викове изъ тълпата въ Красноярскъ и Норилскъ му напомниха за празнитъ продавници, несноснитъ болници и жилища. Съмненията на съветскитъ люде въ успѣхитъ на "перестройка"-та се усилватъ. Очебийнитъ неуредици въ стопанството само подсилватъ тѣзи съмнения.

Законътъ за Държавнитъ Предприятия, крайгълниятъ камъкъ на реформитъ на г-нъ Горбачовъ, създава голъма обърканостъ. Той е предназначенъ да засили самостоятелността на предприятията въ решенията имъ какво да произвеждатъ и да търсятъ сами пазари за производството си. Презъ изтеклата година не сж постигнати тѣзи цели, тѣй като властнитъ бюрократи все още фактически поддържатъ старата система на централно пла-

нуване чрезъ поставяне на толкова много "държавни поръчки", че ангажиратъ сто процентово капацитета на предприятията, като съ това имъ отнематъ възможността за каквато и да била частна инициатива. Презъ идващата година може да се случи точно обратното, съ което крайниятъ резултатъ ще бжде сжщиятъ.

Предприятията яростно сж протестирали срещу пресиленото товарене съ "държавни поръчки", и ги отхвърляли съ удоволствие за 1989 година. Трудността се състои обаче въ това, че тѣ се стараятъ да намаляватъ доставкитъ за държавата, но не проявяватъ желание да използватъ освободения капацитетъ за производство за други клиенти. На правителственото заседание на 17 септември м.г. е било установено, че една пета отъ предприятията предлагатъ да намалятъ производството съ 15 до 30% за 1989 година. Отъ дописка на "ПРАВДА" за това заседание се стига до заключение, че Съветскиятъ Съюзъ нѣма понастоящемъ ясно очертана стопанска система. "Вертикалнитъ връзки сж вече прекъснати", подчертава вестникътъ, "а хоризонталнитъ още не сж установени".

Една последица отъ това ще бжде, че производственото равновесие ще бжде още по-лошо отъ изминалата година, което ще причини ново влошаване на снабдяването съ стоки; втората ще бжде тази, че ще се създадатъ инфлационни нагони. Много отъ фабрикитъ ще увеличатъ ценитъ на стокитъ, за да наваксатъ намаляването на приходитъ отъ намаленото производство.

До сега официално се е отричало съществуването на каквато и да било инфлация. Въ действителностъ увеличаването на ценитъ се креше задъ фасадата на пускане на пазара на "нови продукти", които въ сжщностъ не бѣха нови, но струваха по-вече. Споредъ сега оповестени сведения отъ съветски стопановеди, инфлацията се е движила между 3 до 5% годишно презъ последнитъ нѣколко десетилѣтия.

...

Ако можеш главата изправена горе
При всички примехдия ти да държиш
Дори и когато на всички край тебе
Ти само унилоостъ въ очитѣ следишъ.

Ако можеш ти своето имане да жертвашъ
Когато е нужно, съ лека рака,
А после съвсемъ отначало да почнешъ,
Но безъ да въздишашъ за туй съ тага.

Ако можеш съ самото чувство да срѣщашъ
Бедата и славата въ своя животъ,
Да мислишъ, да чувствувашъ и да мечтаешъ
Но безъ на мечтитѣ да ставашъ самъ робъ.

Ако можеш ти своето сърдце, духъ и нерви
Да внарашъ съ воля да работятъ пакъ,
Така че и съ крайно изчерпани сили
Ти пакъ да вървишъ къмъ желанія прагъ.

Ако можеш на себе си самъ ти да вървашъ
Когато се всички съмняватъ въ тебъ;
А също да можешъ и дълго да чакашъ
Да дойде на всичко и време и редъ.

Ако можеш на разни тълпи да говоришъ
Но безъ да снѣшавашъ предъ тѣхъ своя духъ.
Тѣй също да можешъ съ князетѣ да споришъ,
Но безъ да прекланяшъ главата предъ тѣхъ.

Ако можеш да слушашъ, когато говорятъ
За тебе съ умраза и съ разни лъжи,
Но въпрѣки всичко ти пакъ да не мразишъ
А също и много добъръ да не си.

Ако можеш накарай другитѣ хора
Въ тебе да върватъ, но не кате въ Богъ.
И още да бъдешъ надеждна упора
На ниснитѣ духомъ и своя народъ

Ако можеш ти всѣкаква истина смѣло
Да слушашъ и казвашъ на всички навредъ
И винаги съ гордо изправено чело,
Дори и да си хулещъ, вървишъ все напредъ.

Ако всичко туй можешъ да правишъ
То, знай, че тогава Свѣта ще е твой.
И никога надолу ти нѣма да паднешъ,
И истински махъ ще си, Ти, брате мой!

Горното стихотворение е съставено отъ МАЙОРЪ Д-РЪ ИВАНЪ М. БАНКОВСКИ по данни отъ стихотворението АКО / IF / отъ Киплингъ, дадени му отъ адвоката Асѣнъ Славовъ, когато тѣ двамата и подполковникъ Тинчовски са били въ Нишкия затворъ презъ 1948 г. Съ това стихотворение тѣ са искали да повдигнатъ духа на посърналитѣ наши сънародници въ затвора. Славовъ е билъ училъ малко английски преди това въ България и се билъ сетилъ по това време за това стихотворение. Банковски го помолил да си спомни всичко, каквото знае за него и съ този материал, той съставилъ стихотворението АКО на български по Киплингъ.

ПЪРВАТА БИОГРАФИЯ НА МАКГАХАНЪ НА АНГЛИЙСКИ ЕЗИКЪ

Сто и десетъ години следъ смъртта на Жануариусъ А. МакГаханъ, биографията му на английски езикъ излъзе презъ юний 1988 г. Това прекрасно творение е дѣло на г. Дейлъ Л. Уолкъръ, авторъ на 12 други книги. Въ 360 стр. авторътъ въпроизвежда образа на този изключителенъ журналистъ, чиято дейность достигна апогей съ паметнитѣ репортажи за Априлското въстание въ 1876 г., които допринесоха за започването на Руско-Турската война презъ следващата година.

Селско момче отъ Ню Лексингтънъ, Охайо, безъ баща отъ 10 годишна възраст, той работи въ нѣколко различни щата и получава скромно образование. На 24 г. възраст заминава за Европа да следва право, но принуденъ да се издържа става "временно" журналистъ. Следващитѣ години го отвеждатъ при Парижката комуна /1871 г./, въ срѣдна Азия, Испания – карлистката гражданска война и Арктика, където участвува въ експедиция за търсене на останкитѣ на изследователя Бенджаминъ. Въ срѣдата на 1876 г. той е изпратенъ съ специална мисия да докладва за жестокоститѣ и опустошенията извършени отъ турцитѣ при потушаването на Априлското въстание.

Като кореспондентъ МакГаханъ придружава рускитѣ войски при тѣхния походъ отъ южна Русия, наблюдава епическитѣ боеве при обса-

дата и превземането на Плъвненъ и е единъ отъ тримата чуждестранни кореспонденти, които заедно съ преднитѣ отреди стигатъ до околноститѣ на Цариградъ. Падалъ нѣколко пѣти отъ конь, съ контузенъ кракъ и измъчванъ отъ пристѣпнитѣ на маларията, която прихваща при Плъвненъ, той изпитва кратко тържество при вестята за Санстефанска България, после е дълбоко озадаченъ и депресиранъ отъ Берлинския конгресъ.

Изтощенъ, той изглежда по-старъ отъ годинитѣ си /едва 34/, съ влошено здраве, но държи поста си: следи събитията денонощно. Неговъ пръвъ приятель е ген. Скобелевъ и той е всѣкидневно съ рускитѣ военни. Въпреки свръхъ дозитѣ хининъ организма му отслабва, бива настаненъ въ английската флотска болница въ Цариградъ, където скоро изпада въ кома и умира отъ петнистъ тифъ, придобитъ отъ общуването му съ рускитѣ войници, всрѣдъ които тази болестъ върлува.

МакГаханъ даде живота си за България, но той е наново съживянь всрѣдъ насъ. Редица есета, статии, книги и доклади бѣха публикувани презъ последнитѣ 10 г. за него, съ последния приносъ принадлежащъ на г. Уолкъръ. Творбата е блестяща и е единъ видъ курсъ по история, география, антропология и патриотизъмъ, описвайки трогателната саможертва на МакГаханъ за свободата на българитѣ. Неотмѣнимъ дългъ е всички намъ да притежаваме тази книга, която е свидетелство за свещената и справедлива кауза на българскиятъ народъ.

Д-ръ Георги А. Табаковъ,
Акронъ, Охайо, САЩ.

Напредъкъ и ...Изоставане

По сведения на ЦРУ /САЩ/ отъ края на 1987 г. изоставането на СССР отъ САЩ въ редица важни отрасли на съвременната технология е както следва /измѣрено въ години необходими на СССР да достигне нивото на САЩ отъ края на 1987 г./:

Микропросесори : 9 години,
Компюторизирани уредби за производство на машини: 12 години,
Компютори: 10 години,
Сврѣх-компютори: 12 години,
Компютърни програми: 11 години,
Компютърни конструкции: 12 години,
Самонагаждащи се производствени системи: 10 години.

Гласътъ на Америка и България

България е единствената комунистическа страна която продължава да заглушава Гласътъ на Америка,

радио Свободна Европа и Дойче Велле/по сведения на г-нъ Мърфи, директоръ на Свободна Европа отъ 16 декемврий 1988 г. въ връзка съ спирането на заглужавания отъ страна на Чехословакия. СССР е престаналъ да заглушава отъ миналото лѣто/.

Андрей Сахаровъ и Лехъ Валеса
Двамата видни дисиденти, носители на Нобелови награди, се срещнаха въ Парижъ въ началото на декемврий 1988 г. Сахаровъ, който неотдавна бѣ избранъ за председателъ на съветската академия на наукитѣ, е казалъ че народа въ Русия е противъ "перестройка", докато Валеса е изтъкналъ, че полския проблемъ е въ това, че народа тамъ е въ подкрепа на политиката на Горбачовъ, но трѣбва да преодолява съпротивата на мѣстнитѣ комунисти, както и инерцията идваща отъ Русия.

ЕВРОПЕЙСКА РЕДАКЦИЯ

БЪРБА

" Н О В И Я Т Ъ Ч О В Ъ К Ъ "

официалното му погребение

ДЕСЕТИЛЪТИЯ наредъ Съветскиятъ Съюзъ трѣбѣше оглушително, че създаването на "новиятъ човѣкъ" е предпоставка за създаването на комунистическото общество. Когато съзнанието на човѣка за отговорностъ къмъ обществото рѣководи подсъзнателно всички негови действия, когато той доброволно започне да върши само това, което е отъ полза, което е добро и служи на обществото, тогава ще станатъ излишни както опеката на държавата, така и закони, а съ това и цѣлото правосѣдие.

Въ съветскитѣ информационни сръдства - вестници, радио, телевизия, сведения за престѣпления - се съобщаваха почти изключително като извършвани само въ "изродения Западъ"; само отъ официални плакати за търсене на престѣпници тукъ-тамъ можеше да се догади, че престѣпность сѣществува и въ собствената страна.

ДНЕСЪ, въз основа на провъзгласената "гласность" и като плодъ на нормативната сила на действителността, съветскиятъ печатъ престана да мами читателитѣ си за мнимото сѣществуване на "идеалното съветско общество". Безпощадно изнася той вече всички престѣпления, които до сега бѣха ужъ рожба на "капиталистическитѣ" страни: кражби, грабежи, изнасилвания, фалшификации, търговия съ опияти, незаконно дестилиране на спиртни напитки, убийства и много, много други. Ежедневниятъ печатъ съобщава, че и въ Москва има жени, които се препитаватъ отъ проституция и че презъ последната година сѣ били запрѣни почти 2000 "хулигани" по футболни игрища отъ "органитѣ". "ИЗВЕСТИЯ" съобщава, че единъ вице-адмиралъ, "Герой на Съветския Съюзъ", е билъ нападнатъ и убитъ заедно съ съпругата си отъ единъ младежъ, който следъ убийството заграбилъ униформата съ орденитѣ му. "ПРАВДА" съобщава, че единъ бившъ полковникъ, който, за да убие жена си, ѣ далъ една консервена кутия напълнена съ взривна смѣсь да избухне въ въздуха презъ полета на една линейна машина отъ Киевъ за Куйбишевъ. Опитътъ за несполучливиятъ атентатъ става достояние благодарение на това, че адската машина не се запалва и жената показва съмнителното съдържание на консервената кутия на милицията. Презъ изтеклото лѣто агенцията ТАСС събщи, че милицията притежава вече "специални части", предназначени за действие срещу демонстранти, черноборсаджи, "пънкери", "хулигани" и престѣпнически банди. Тази мѣрка става необходима поради силното нарастване на тежки случаи на престѣпно насилие.

Неотдавна, "Литературная Газета" напечата доклада на единъ висшъ милиционерски началникъ, който документирано сложи край на изкуствено поддържаната илюзия, че престѣпность въ Съветския Съюзъ се срѣща само като отдѣлно явление по периферията на обществото. Този вещь служителъ е установилъ сѣществуването на не по-малко отъ 200 синдиката на мафиози между Балтийско и Черно море, и Великия океанъ. Начинътъ имъ на действие сочи изумителна прилика съ този на американскитѣ имъ образци - изнудване на пари "за защита", отвлечане на хора, убийства по порѣчка сѣ така на дневенъ редъ, както търговия съ опияти и обири на предмети съ антикварска стойность. Връзкитѣ на професионалнитѣ престѣпници се простиратъ отчасти извънъ границитѣ на Съветския Съюзъ. Подкупи на милиционери и висши сановници подсигуриятъ операции безъ препятствия. По всичко изглежда, че плячката е значителна; неотколе въ московскитѣ улици се е водила откритая война за разграничаване на "районитѣ" между две банди гангстери - съперници.

"ГДЕТО ЦАРУВА оскъдица, тамъ се шири корупцията". Тази максима важи и за Съветския Съюз. До скоро, случаи на подкупи въ висшитъ кръгове тамъ, се потушаваха безшумно, безъ да стигатъ до ушитъ на общата публика. Йекатерина Фурцева, гръмогласна министърка на културата, понасяща порядъчни количества спиртни напитки, единствената жена достигнала до членство въ политбюрото, бѣ 1974 година здраво заплетена въ скандалъ за корупция. За да не се дигне шумъ, тя остана на служба даже и следъ като чуждестранни дописници разгласиха сензацията. Не наказана остана сѣщо така и лѣчезарната дъщеря на Брежневъ, Галина, сѣщо заплетена въ компрометираща афера съ крадени скъпоценности - накити.

Щаденето на номенклатурата принадлежи днесъ на миналото. Въ юлското издание на "Московски Новости" е отпечатанъ знаменателенъ случай. Подъ заглавието "Ние се натъкнахме на цѣла мафия", сѣдията следователъ Телманъ Гдлянъ описва следващото. Подведениетъ подъ отговорностъ мафиози не се числятъ къмъ престѣпническитъ слоеве на Съветския Съюзъ. Тѣ сѣ членове на висшия съветъ на републиката Узбекистанъ: Шарафъ Рашидовъ, председателъ на министерския съветъ, четири секретари на централния комитетъ, двама министри и шестъ първи секретари на областни комитети. Следствието срещу първия партиенъ секретаръ на Бухара, Абдувашидъ Каримовъ, който заровилъ наблъсканитъ въ голѣми млѣкарски гумове насѣбрани сѣкровища въ земята открива, че този случай е само върхътъ на цѣла ледена планина. Между други, само Рашидовъ, шефътъ на узбекската компартия, е получилъ 300 хиляди (!) рубли отъ Каримовъ! Протоколитъ на Гдлянъ по следствието описватъ подробно и конкретно истинското битие на единъ цѣлъ слой отъ хора, заграбили властта въ Узбекистанъ. "Московски Новости" коментира: "Не е сѣществувало нищо свято. Продавало се е всичко: медали, вили, партийни членски книжки, мѣста въ президиуми и гробища, функционерски постове и депутатски мандати. Узбекистанската мафия е укривала десетки милиони рубли - насѣбрани чрезъ измама, изнуда, злоупотреба. Стооти хиляди сѣ били посветени въ всичко това и сѣ мълчали. "Рашидовизмътъ" става понятие, означаващо много - корупция, подкупничество съ суми, стигащи винаги хиляди рубли, подтисничество на милиони хора задъ декора на бомбастични доклади и шумни речи". "Литературная Газета" допълва тази картина съ разкрития върху живота на Ахмаджанъ Адиловъ, директорътъ на аграрно-индустриалния Лениновъ комбинатъ въ Папскъ, и личенъ приятель на Рашидовъ. Този Адиловъ е притежавалъ собствена милиция, която е вардила царството му; неудобнитъ му подведомствени сѣ били подлагани на побоища и запирани въ негови частни затвори. Вестникътъ нарича узбекистанскитъ мафиози "срѣдновѣковни ханове" въ костюми отъ английски платъ по мѣрка, окичени съ съветски медали, съ тѣлохранители, и работници като роби."

За да се ширятъ така безнаказано, незакачани отъ никого толкова дълго време, тѣзи срѣдновѣковни ханове въ Централна Азия, сѣ се грижили високопоставени покровители въ Москва. Съветскиятъ министъръ на вътрешнитъ дѣла Николай Щелоковъ, който бѣ отстраненъ отъ Андроповъ и въ последствие се самоуби е получавалъ отъ узбекската мафия подкупи и щедри подаръци. Семейството му е било отрупвано съ скъпи накити, кожи и спортни коли, а дачата му продоволствувана съ самолети - зеленчуци, плодове, спиртни напитки. Замѣстникътъ на Щелоковъ, Юри

о с а н н а . . . .

РАШИДОВ, Шараф Рашидович (6. XI. 1917) — съв. партиен и държавен деец, писател. Член на КПСС (от 1939). През 1941 завършва държ. ун-т в Самарканд и в 1948 — Висшата партийна школа при ЦК на КПСС. През 1938—1941 и 1942—1944 работи в областния вестник. През 1944—1947 е секретар на Самаркандския областен к-т на КП(б) на Узбекистан. От 1947 до 1949 е отговорен редактор на в. «Къзъл Узбекистан», през 1949—1950 — председател на Съюза на съветските писатели в Узбекистан. Председател на Президиума на Върховния съвет на Узб. ССР през 1950—1959 и зам.-председател на Президиума на Върховния съвет на СССР през 1950—1960. От 1959 е първи секретар на ЦК на Узб. КП. Канд.-член на ЦК на КПСС от 1956, а от 1961 — член на ЦК на КПСС; от 1961 канд.-член на Политбюро (до 1966 Президиум) на ЦК на КПСС. Депутат във Върховния съвет на СССР и Узб. ССР. Автор на повестта «Победители» (1951) и романа «По-силни от бурята» (1958) и др. за живота в целините и борбата за облагораждането им.

1967; стр. 352. "Кратка Българска" Енциклопедия - София. Факсимиле.

Турбановъ, зетъ на Леонидъ Брежневъ, е тоже получавалъ своя дѣлъ отъ благата на шефа си. Днесъ той е изправенъ предъ сѣдъ, защото, въ знакъ на благодарностъ, е обещалъ "да не донася нагоре", следъ като открилъ тежкитѣ издевателства при една инспекция въ Узбекистанъ.

САМО ПРЕДИ нѣколко години, презъ юни 1983, предъ пленарно заседание на централния комитетъ, Черненко подчерта ритуално ореола на "реалния новъ съветски човѣкъ". Междувременно, днесъ, безъ гризене на съвѣстѣта, можемъ да установимъ, че и 72 години следъ Октомврийската революция, гражданитѣ на Съветския Съюзъ не сѣ отърсили отъ себе си стария Адамъ.

Свѣтътъ ще продължи, прочее, да живѣе съ престѣпността - включително Съветския Съюзъ. И "новиятъ човѣкъ", както всичко друго подъ егидата на Марксъ и Ленинъ, се оказа недоносче.

ЛЕКА МУ ПРЪСТЪ!

*
* *

ИЗЪ ПРОЛЕТАРСКАТА ПОЕЗИЯ

до края на Втората свѣтвна война - преценка по марксистическата и свободната литературна критика

Да не ни учудва фактътъ, че презъ едно и сѣщо време въ книгитѣ на различни пролетарски поети и писатели ще се натъкнемъ на сродна или еднаква тематика. Тя имъ е била внушена или заповѣдана отъ партията. Не би било трудно по партийнитѣ нареждания да издиримъ съответнитѣ отражения въ поезията и прозата. И обратно - ако биха били загубени партийнитѣ инструкции, би могло тѣ да бждатъ възстановени по съдържание въз основа на тематиката въ пролетарски произведения.

... като два стрѣка иглика

Не е само Христо Радевски, който възпѣва "освободения трудъ" въ Съветския Съюзъ, сиянието на болшевишката мисль. Да си припомнимъ стихове отъ творбата му "Освободения трудъ":

Въ една шеста часть отъ земята,
отъ Балтийско море до Китай
и отъ Черно море до Поляра
болшевишката мисль сияй.

... Въ бодростѣта на Червената армия
тя изправя мощни гърди,
тя кове дисциплина въ казармитѣ
въ зоркостѣта на ГПУ бди.

... Тамъ, кдето въ мъртво затишие
бѣ човѣшкиятъ ропотъ скритъ -
днесъ човѣкътъ свободно диша
и самъ своята сѣдба твори!

Стихотворението е писано презъ 1934 г.! Коментаръ излишенъ - нѣма нужда отъ допълнение на онова, което писахме по този поводъ въ ми-

налия брой. Достатъчно е да видимъ какъ сѣщата тема е обработена отъ Младенъ Исаевъ, събратъ по партийна поезия на Христо Радевски. Въ мене бѣ залегнало убеждение, че танецъ води винаги Радевски. Оказа се, че съмъ се излъгалъ: стихотворението-близначе било родено две години преди неговото отроче - именно презъ 1932 година. Радевски е по години "бате" на Исаевъ: първиятъ е роденъ презъ 1903 въ село Белишъ, Ловешко, а вториятъ - въ село Балювица, Берковско, презъ 1907 година. Исаевъ е билъ на 25 години, Радевски - на 31, когато сѣ писали тѣзи стихотворения. И Младенъ Исаевъ започва съ географскитѣ очертания на Съветския Съюзъ, само че посочва другояче границитѣ му:

С С С Р

Отъ полярния и вѣченъ студъ
до Кавказъ и степитѣ безкрайни,
отъ Китай до Полша и Украйна
днесъ гърми могъщъ и волень трудъ.

И у Исаевъ трудътъ въ Съветския Съюзъ подъ юмука на Сталинъ презъ 1932 година е волень, свободенъ, "освободенъ"! Младиятъ поетъ не вѣрва на разни "капиталистически клеветничества" и затова

Ето необятната страна,
надъ която днеска ярко свѣти
слънцето на трудови Съвети
и плющятъ червени знамена.

Ухото му долавя плюскъкъ на червени знамена, но не и свистенето на

партийния камшикъ. За поета всичко е въ розова свѣтлина:

Дълото на Ленинъ се твори
отъ рѣце корави и могъщи,
и просторътъ нѣкога намръщенъ,
днеска съ ярка свѣтлина искри.

Благатки сънища, отъ които поетътъ
не иска да се събуди. И въ тоя свой
романтиченъ унесъ се радва на сво-
итѣ видения:

Блузитъ на селската младежъ
аленѣятъ като майски рози,
и ехти надъ широкитѣ колхозни
на труда последния кипежъ.

Ами това е осезаемо освобождение на
трудовия човѣкъ! Честита селска мла-
дежъ! И какъ да не облажава поетътъ
тая страна съ волень, щастливъ на-
родъ, какъ да не съзира слизането
на рая на земята!

О, страна на шеметень възходъ,
дето нѣкога въ окови тежки
срѣдъ Сибирь и тюрмитѣ мъртвешки
стенѣше гнетениятъ народъ!

И какво по-естествено отъ единъ въз-
торженъ възкликъ като триумфаленъ
завършекъ на стихотворението:

въ тебъ възхожда, слънчева страна,
и расте могъщъ социализъмъ -
тамъ легендата за рая слиза
и цѣпти на твоята земя!

Петдесетъ и шесть години следъ това
държавниятъ глава и генераленъ сек-
ретаръ на Съветския Съюзъ признава
на всеуслышание, че легендата за
рая все още слиза и само единъ
Господъ знае, дали нѣма да си оста-
не между земята и небето като блу-
ждаещо видение во вѣки вѣковъ!

Отказъ отъ една мечта?

Поетическото видение е това:
какъ да не го лѣлѣешъ въ сърдце и
душа! Какъ да повѣрвашъ въ негатив-
на на този образъ! А факти се изна-
сятъ тогава, че Сталинъ коли и бѣ-
си, изпраща на оня свѣтъ десетки хи-
ляди човѣшки сѣщества, безъ съдъ и
присяда, съвсемъ невинни! Не, та не!
Поетътъ стиска здраво видението си,
както удавникъ сламка. По това вре-
ме България бѣше истинска слънчева
страна - политически демократична до
"свободия", стопански съвземаща се,
исторически укрепваща своитѣ вѣков-
ни устои, въ просвѣтата - първа на
Балканския полуостровъ, въ литера-
турата изявена чрезъ значителни та-
ланти, въ науката равнодостояна съ
европейската. Младенъ Исаевъ живѣе

въ тая страна, но я гледа презъ иде-
ологически очила и затова въ друго
стихотворение, подъ заглавие ТУКЪ,
надига Еремиевски плачъ, съчетанъ съ
Ювеналовска мжстъ:

А тукъ гасне милионенъ свѣтъ,
отровенъ отъ разцѣфнала мизерия,
гладътъ е гибелни крила разперилъ,
надъ всѣко селище и всѣки градъ!
Пустѣятъ мини, фабрики, поля
и вредомъ бродятъ безработни хора,
прогонени подъ синитѣ простори
отъ яростта на смъртоносенъ гладъ.

При това положение, разбира се, ще
има кански писъци и скърцания на
зѣби не само тукъ, но навсѣкжде:

Разнася се единъ тревоженъ вѣкъ
по всички континенти: криза!
Капиталиститѣ отново се облизватъ
подъ сѣнката на колоса великъ.

Досѣщаме се кой ще да е този ги-
гантъ и бихме могли да продължимъ
стихотворението по съдържание, ри-
тѣмъ и тонъ, но защо да не го удо-
стоимъ съ внимание и прочитъ:

Какъ свѣти той: - Съветскиятъ Съюзъ!
Дори въ съня си тѣ го виждатъ ясно:
тѣй непреклоненъ, силенъ и ужасенъ,
като работникъ синемблузъ!

И съ пламъка на хищенъ апетитъ
горятъ отново бѣснитѣ желаня,
по суша и далечнитѣ океани
изпращатъ вече динамитъ!

Тогава, по-късно и сега

Така се стекоха обстоятелства-
та, че тия хищни капиталисти започ-
наха да изпращатъ въ Съветския Съ-
юзъ хиляди тонове съ оръжие, храни
и други припаси! Съ тѣхна помощъ
той излѣзе съпобедителъ въ войната,
и отъ благодарностъ веднага запретна
рѣжави да произвежда самъ огромни
количества оръжие, за да смъртви
единъ день тия проклети империалис-
ти! Но какво се случи по-нататъкъ?
Великиятъ колосъ протегна рѣка къмъ
тия омразни нему капиталисти за ми-
лосърдна помощъ, преди всичко за из-
храна на населението! Е, той обеща-
ва да помирува десетина години, пъкъ
после ще се позанимае отново съ въ-
проса какъ най-добре да имъ се от-
плати - чрезъ завладяване, стига да
се окаже възможно. Но капиталиститѣ
не сѣ вчерашни, познаватъ природата
на Съветския Съюзъ, та хемъ искрено
ще го подкрепятъ, хемъ винаги ще
иматъ на умъ особняшкия му нравъ и
свързанитѣ съ него възможни опас-
ни развития.

България - Каторга, тюрма!

Такава, каквато е обрисувана и самата България въ стихотворението, какъ да не я намрази едно чувствително поетическо сърдце! И презъ 1933 година поетътъ обявява сѣщинска война на Родината си - прави я на бѣзе и коприва, разчиства си смѣткитъ съ нея - сама да разбере, че младъ поетъ не може да обича мечка-стрѣвница. Съ една дума - всѣки да си знае гъола! Разбира се, той вижда въ своя гъоль кристално чисто, планинско езеро. Чистъ по сърдце и духъ, по съвѣсть и пориви, яростно несиновно крѣсва той въ лицето ѝ:

Колко чудна си ти, колко яростъ и
зли викове
прокѣнтятъ надъ твойтѣ заледени
и диви клисури
и надъ твойтѣ поля, надъ облѣчени
въ снѣгъ върхове
свѣти мъртва луна вмѣсто слънце въ
простора лазурень.

Следватъ картини като предания отъ чумавитѣ времена: Родината на младия поетъ е населена отъ нощни призраци, надъ каменни черкви и модерни страшни затвори, надъ които въ тишината камбани ехтятъ и приспиватъ въ нощта изтерзанитѣ яростни хора. Тя е потопена въ кошмари страна, пропѣжда снѣщата и въ гнѣвно размирие, бѣгатъ облаци като бойни знамена -

вмѣсто бистри потоци отъ земята ти
кърви извиратъ!

Това е мрачна страна на убийства, затвори и гладъ, вѣрнитѣ ѝ поети я наричатъ "любима родина", но всѣки стихъ звучи подло за нейнитѣ прекрасни поля, дете все още свѣтела кръвта "на другари загинали". Безъ око да му мигне, хвърля въ лицето ѝ калъта на своята омраза и синовно отцепничество:

Ти какво си за менъ, заледена, без-
душна страна,
дете често преспивамъ подъ небето
ти мрачно-сурово?
Ти си чужда за менъ, ти си тежка
каторга за насъ
и надъ тебе азъ дигамъ мойтѣ тежки
ръждиви окови!

Не се дава лесно младиятъ поетъ: да не си мисли тая чужда нему страна да прокопса, щомъ е такава! О, не! Въ нейнитѣ села и удавени въ димъ градове, дете хората падали, повалени отъ гладъ и куршуми, -

ще надигнатъ снага и ще бждемъ на
тѣхъ синове
и творци на животъ подирѣ толкова
страшни безумия!

По-дрѣзко самоотчуждение отъ Родина
ната - здраве! Но нали е поетъ, и ушитѣ си да запуши, по интуиция ще долови гнѣвни порицания и обвинения отъ милионитѣ, които живѣятъ въ тая страна и я обичатъ като собствена страдална майчица, и веднага минава въ атака:

Както щешъ ми кажи: фанатикъ и
агентъ на Москва -
ти не си ми родина, ти си тюрма,
въ която израстнахъ.
Може утре курбанъ ти да вземешъ и
мойта глава -
пѣтьтъ е неотклоненъ и цельта -
безмилостно ясна!

А майката?

Но тя пѣкъ нали е майка - какъ ще вземе главата на своето чедо! Въ най-лошия случай, съ свито майчино сърдце, тя вѣроятно би му пошѣпнала: "Ами щомъ толкова е слънчева онази северна страна, иди тамъ, синко, да си стоплишъ и сърдце, и душа, като освободенъ отъ тюрма човѣкъ! Винаги можешъ да се завърнешъ въ бащината си къща, макаръ да съмъ ти станала чужда и да ме хокашъ и ругаешъ като отчужденъ отъ майка си пройдоха!"

Трогнатъ е поетътъ отъ майчината вселюбовъ, но предпочита да си остане тамъ, където въ оня моментъ се намира. Къде е това топличко мѣст
тице? Въ канцеларията на Българския
писателски съюзъ! Предната година е билъ политически затворникъ въ София и Стара Загора, сега - презъ 1933, та чакъ до 1942 година - той си седи въ тази канцелария, на работа е въ Писателския Съюзъ. Нѣщо повече: използва положението си за нелегална дейность, канцеларията на Съюза - за среци на нелегални комунисти, пише революционни стихотворения, дори и единъ партизански маршъ. Но какъ е възможно това? Ами поетътъ е трѣбвало да бжде чисто и просто изхвърленъ отъ страната! Да, но та
кива въпроси поникватъ при днешната
политическа обстановка въ България: такава чудо днесъ не би се понасяло нито единъ часъ. Въ тѣй наречената "монархо-фашистка" България, обаче, това е било възможно. Известно е би-

ло и друго стихотворение на Исаевъ - отъ първата му стихосбирка: **Пожари** (1932).

"готови да умремъ за СССР"

Презъ тая година е създадъ стихотворението **Война**. Кратко, ясно и разбрано: Европа е цѣлъ арсеналъ: фабрикуватъ се денонощно топове, пушки, танкове, мощни дреднаути - все за близката война.

И нали сѣ все империалисти - отъ театралнитѣ арени, тѣ, разбойницитѣ, говорели за миръ! Следва строфа, която, ако би написалъ днешенъ поетъ въ България, едва ли би останалъ живъ:

Но знаемъ ние крайната ви цель
и тя ще бѣде вашата агония,
защото ний сме многомиллионни,
готови да умремъ за СССР!

Я да си представимъ, че поетътъ днесъ се обръща къмъ Съветския Съюзъ и държавитѣ отъ Варшавския пактъ и имъ се заканва, че и той, поетътъ, е срѣдъ милионитѣ, готови да умратъ за Съединенитѣ Щати! А какво мисли "монархо-фашистка" България? Да си умре за СССР, щомъ иска! И както видѣхме, остава го да работи въ Писателския съюзъ отъ 1932 до 1942 година! А по-неже партията не виждаше въ негово лице боецъ, конспираторъ, задоволи се да му възлага други задачи, които спадатъ къмъ пропагандата. И оцѣлѣ!

Цензура! неочаквана последица

Нужно е да припомнимъ единъ фактъ, по начало отрицателенъ, по въздействие благоприятенъ за пролетарската поезия: предварителната цензура. Никой нѣма да ржкоплѣска на една цензура. Правителството следъ преврата отъ 19 май 1934 година въведе предварителна цензура. Пролетарскитѣ поети не можеха по-нататъкъ да пишатъ все тѣй демонстративно, както до тогава. Принудени бѣха да се придържатъ къмъ по-стѣснена, оттамъ обаче и по-сгжстена изразностъ. У Исаевъ това ново положение се отразява въ книгата му **Ведрина**, но най-вече, дори удивително, въ стихосбирката му **Човѣшка пѣсенъ**, първата излѣзла презъ 1936, втората презъ 1941 година. Едно може да се каже съвсемъ опредѣлено: презъ десетѣтъ години отъ 1931 до 1941, **Човѣшка пѣсенъ** е онова поетическо постижение, което утвърж-

дава името му на единъ отъ изтъкнатитѣ поети вътре въ пролетарската поезия и на единъ отъ немаловажитѣ творци въ общата, непролетарска поезия. Наложената му сдържаностъ го извиси до по-убединелна художественостъ. Въ белетристиката това наблюдаваме у Георги Караславовъ: двата му романа **Татулъ**, 1938, и **Снаха**, 1942, бѣха и май си останаха най-добритѣ му въ художествено отношени произведения. Достатъчно е за сега да кажемъ, че и третѣ творби на отявлени писатели-комунисти намѣриха обективенъ отзвукъ въ свободната литературна критика. По това ще стане дума по-нататъкъ. Сега бихъ искалъ да поостанемъ въ периода между дветѣ свѣтовни войни.

Отъ "Пожари" до "Човѣшка пѣсенъ"

Отъ 1932 до 1941 година Младенъ Исаевъ издава стихосбиркитѣ **Пожари**, **Жертви**, **Ведрина**, **Тревожна планета**, **Човѣшка пѣсенъ**. Презъ сѣщото време пролетарски стихове пишатъ и обнародватъ Христо Радевски, Ангелъ Тодоровъ, Никола Ланковъ, Крумъ Пеневъ, Иванъ Фуневъ и много други. Печататъ главно въ РЛФ (Работнически Литературенъ Фронтъ), отъ 6 декемврий 1929 до 22 юни 1934, въ общо 176 броя. "Думата" на вестника е Тодоръ Павловъ, философъ-марксистъ - пълномощникъ на ЦК на БКП и съветникъ, и Христо Радевски - несмѣняемъ редакторъ, при постоянно смѣняващи се "отговорни редактори", за да отклоняватъ вниманието на властитѣ. Започва да излиза презъ годинитѣ на правителството, начело съ Андрей Ляпчевъ, който бѣ повелъ вътрешната политика "со кротце и со благо", продължи при все тѣй демократичното правителство начело съ Александъръ Малиновъ и после на Никола Мушановъ, за да го сполети сдбата на десетки лѣви и дѣсни издания отъ 19-майския превратъ 1934 година насетне. РЛФ излиза значи при пълна свобода на печата и той се ползува отъ нея до крайна степенъ. За духа на поезията и прозата, критиката и литературната теория и история можемъ да сѣдимъ отъ стихотворения като "КЪМЪ ПАРТИЯТА" отъ Христо Радевски, писано презъ 1929 г., включено въ стихосбирката му

подъ същото заглавие, 1932 г., и онъзи отъ Младенъ Исаевъ, които бѣха споменати досега. Същевременно обаче РЛФ се печата презъ най-злополучния периодъ на БКП - лѣвосектантскиятъ... Докато не повѣя по-другъ вѣтъръ отъ северъ и РЛФ веднага осъзна грѣшката си: "Въ желанието си да стоимъ на ясни класови позиции, изпаднахме въ ултра-лѣвичарство". На следната 1932 година бѣ отбелѣзанъ "преломътъ на РЛФ". Но краткото време до 19 май 1934 не му позволи да осъществи напълно своя "преломъ". Въ едно обаче отначало до край РЛФ остана вѣренъ на себе си - въ светопоклонството си, като между другото не остави безъ отговоръ нито една недружелюбна проява къмъ културния животъ въ СССР". Не се отвърна достатъчно ясно и отъ сектанството си да отрича свободната българска литература, включително и Иванъ Вазовъ.

"Партията надъ всичко"

Свикнали да се смѣтатъ "воини на партията", пролетарскитѣ поети повече вѣрваха на скъдоумни лѣви хвалители на тѣхнитѣ творби, вмѣсто да се вслушватъ въ добронамѣрени преценки и съвети на по-прозорливи литературни критици. Георги Бакаловъ, напимѣръ, не само влоши вкуса къмъ истински художественото срѣдъ младежта между дветѣ свѣтовни войни, но и подведе и талантливи иначе пролетарски поети къмъ долнокачественостъ. Той приветствува излизането на Пожари, макаръ въ нея да има и такива любовни излияния къмъ партията:

И гърдитѣ по-пламенно дишатъ,
затупява сърдцето въвъ тактъ
съ партията - която ми пишешъ
да обичамъ и пазя въ кръвта си.

А тя ми е едничка любима,
що въ минута на тежки беди
като истинска майка теши ме
и надъ мене презъ ужаса бди.

Георги Бакаловъ посрещна съ възторгъ стихосбирката "Къмъ партията", прецени я като по-високъ етапъ отъ сбирката на Христо Смирненски и застъпи като общо схващане следното: "Както самото название на стихосбирката, така и цѣлото ѝ съдържание, така и особено ония стихотворения, които сѣ посветени направо на партията - всичко говори за пъл-

ното съзнание, че и поезията, подобно на всички прояви на идейния животъ е инструментъ на класовата борба и като такъвъ се намира напълно въ разпореждането на авангарда, който възглавява класата." Сиречъ на партията!

Въ прегледа на стихосбирката Подемъ отъ Никола Ланковъ (1932) Георги Бакаловъ написа и скрижали тѣ на пролетарския поетъ изобщо, а именно: "Партията надъ всичко! За партията - таланти, познания, ентузиазъмъ. Преди всичко партиецъ, а следъ това всичко друго и следъ това - поетъ."

Въ пламтящото слово на тая сбирка Георги Бакаловъ бѣ разчелъ това съзнание, безъ да предупреди Ланковъ, че въ нея не е попадналъ на поезия! "Подемъ" именно нѣма и стойностъ на торъ за книжовната нива!

Партийна сектантщина и свободна критика

Тая сектантщина на Георги Бакаловъ бѣ накарала да го напуснатъ Георги Цаневъ, литературенъ критикъ, Никола Фурнаджиевъ и Асенъ Разцветниковъ поети, и Ангелъ Каралийчевъ, разказвачъ, и да потърсятъ и намѣрятъ творчески подслонъ подъ крилото на списание Златорогъ. Тамъ главниятъ редакторъ Владимиръ Василевъ не бѣ имъ поставилъ никакви условия, освенъ едно: качественостъ! Но ето какъ преценява Георги Цаневъ творчеството на Младенъ Исаевъ въ четиритѣ му сбирки "Пожари" - "Жертви" - "Ведрина" - "Тревожна планета". Той писа въ редактираното отъ самия него литературно списание "Изкуство и критика" за последната сбирка, а после вкупомъ и за останалитѣ:

"За жалостъ, вмѣсто да затвърди името си, той почва да разколебава ония, които сѣ вѣрвали въ него".

Признава на Исаевъ, че е написалъ съвсемъ съвременни стихове, извикани отъ събития, които вълнуватъ човѣчеството по онова време. "Но тѣ сами не ни вълнуватъ. И наименованието на сбирката (Тревожна планета) остава етикетъ безъ реално съдържание. Отъ Гренада презъ Адриатика до Северния полюсъ ни води авторътъ, но не ни увлича никъде и

не тревожи съ нищо... Трѣбва да призная, че описанията на вестниците сж ме вълнували повече, отколкото стиховете на Исаевъ".

Съкрушителенъ е Цаневъ, когато заклеява велеречивостта на пролетарския поетъ съ язвителни думи: "Наистина, той завършва поемата си съ твърдението си, че "нѣма недостъпни брѣгове въ свѣта на стоманната човѣшка воля!" Но това би могло да бжде и въ края на една хубава статия - то е мисль, а не чувство, логиченъ изводъ, а не обобщаващъ образъ, обикновено сжждение, а не художествена идея".

Общо за четиритѣ стихосбирки на Младенъ Исаевъ Георги Цаневъ казва немилосърдно, но справедливо: "Работитѣ на Младенъ Исаевъ не само въ "Тревожна планета", а и въ другитѣ му сбирки - правятъ често много неизгодно за автора впечатление. Отдѣлни стихове, отдѣлни образи сж хубави, поетични - думата е за всѣко поотдѣлно - поетическо осмисляна, цѣлостна художествена идея. И затова тѣ се рушатъ, губятъ се, изчезватъ следъ прочитането имъ. Поради това тъкмо, отдѣлни мѣста като че ли сочатъ поетиченъ вкусъ, а цѣлото стихотворение издава липса на творчески погледъ."

Георги Цаневъ открива и стихотворения съ по-живо чувство и съ оригинална и нова идея, но общо взето, както се изказва за "Тревожна планета", Цаневъ фактически говори и за останалата пролетарска сухоежбина отъ онова време: "Другитѣ сж "стихове", каквито се пишатъ твърде много у насъ, но безъ които нашата литература би се чувствувала прекрасно. Може би младиятъ авторъ би постигналъ по-добри резултати, ако, вмѣсто къмъ цѣлата планета, насочеше погледа си къмъ по-близки, макаръ и по-малки нѣща".

Все пакъ Георги Цаневъ е удостоилъ Мл. Исаевъ съ известно внимание и съ подписа си, макаръ и съ жестоки слова. Пролетарския поетъ Ангелъ Тодоровъ обаче той го отбелязва мимоходомъ и съ инициали И.К. Разглежда сбирката му Полезни поеми. Тѣ сж, по изразу на Цаневъ, многословни умувания, несъгрѣти отъ поетиченъ жаръ. Тѣй като "класовата

омраза е върховенъ принципъ за всѣки правовѣренъ комунистъ, а Цаневъ открива следитѣ й сжмо и въ книгата на А.Т. и затова застъпва едно становище, което важи не само за онова време, а за всички времена:

"И още едно трѣбва да се разбере: не може изкуство да се изгражда върху омраза... Нима не се схваща, че омраза, която трае цѣлъ животъ, може да изпълни душата съ жлъчь и да я опустоши. А би ли могла да твори такава душа?"

Асенъ Мандиковъ за Мл. Исаевъ

Злочестието на този пролетарски поетъ А. Тодоровъ се състои въ това, че и до денъ днешенъ нему не се удаде да се надмогне, както Мл. Исаевъ съ "Човѣшка пѣсенъ", 1941. Указание за промѣната е и издателството: обнародва я Хемусъ, мечта за много поети и писатели. Едва 20-годишниятъ Асенъ Мандиковъ, Плѣвненъ, е вече изтъкнатъ литературенъ критикъ, приетъ за сътрудникъ въ "Златорогъ" - високо отличие за самия него, се произнася за новата сбирка на Исаевъ съ বেশина и проникновение. Явно - познава добре дотогавашното поетическо дело на поета, за да посочи още съ първитѣ си редове промѣната у Исаевъ:

"И до днесъ нашата планета е тревожна. Но поетическиятъ свѣтъ на Младенъ Исаевъ е успокоенъ. Жизненостъ, нескована отъ догматика, просто приемане на живота, и чисто човѣшки копнежъ къмъ земни радости и миръ, очертаватъ у поета избистряне на художественото съзнание. То е освободено отъ сухостта и преднамѣрената нагласеностъ. Вмѣсто схематичната ударностъ и безличната трактировка на нѣколко канонизирани теми, Исаевъ сега запѣва човѣшка пѣсенъ, пълненъ съ съмнение, съ радостъ и надежда. Най-сетне, поетътъ е близо да намѣри вѣренъ пътъ".

Мандиковъ проследва новото у Исаевъ, но се отнася критически и порицава нѣкои атавистични замашки. Знаелъ е младиятъ критикъ колко много самъ си е навредилъ Исаевъ съ приведенитѣ до тукъ негови стихотворения, къмъ които може де се прибавятъ и други, та не само отъ критическа добросъвѣстностъ, но и отъ

чисто човѣколюбива съобразителностъ за помощъ въ тежка доба, той завършва рецензията си съ едно стихотворение, което най-добре свидетелствува за избистряне на художествено-то съзнание. Става дума за Добруджа, въ което Мандиковъ открива пластичностъ и хармония. То има четири строфи. Предава го изцѣло. Последната строфа гласи:

Погледни: задъ села и могили
едъръ мжжъ равнината оре,
задъ гърба му съ несдържани сили
диша пълното Черно Море!

Отъ заключителнитѣ редове на Асенъ Мандиковъ долавяме всичкитѣ му съображения на добросъвѣстенъ критикъ и благоразположенъ сънародникъ къмъ поетъ, който изглежда изживѣва трагедията на блудния синъ:

"Въ този могъщъ образъ е сякашъ цѣлата наша народна сѣдина. Когато сърдцето е отворено и чисто, малко думи сѣ достатѣчни, за да се каже много. Не е потрѣбна никаква стихотворна пледоария, за да се разбере какъ човѣшката пѣсенъ на Младенъ Исаевъ става и българска, наша пѣсенъ. Защото не съ умно разбиране, а съ живо отношение къмъ свѣта се създава поезия".

Въжделения и действителностъ

Въ текста на критика сѣ разрешени дветѣ прилагателни - човѣшка и българска. Въ тѣхъ критикътъ е вложилъ и съкровени надежди за по-пъл-

ноценно развитие въ цѣлата пролетарска поезия. Но следъ "двойното освобожделение" и двамата се почувствувахме не само опровергани въ надеждитѣ и въжделенията си за истинска поезия, но и покрусени до дъното на душата си, че не само Исаевъ, Радевски и други отъ тѣхния по-тѣсенъ кръгъ, но и поети отъ величината на Никола Фурнаджиевъ просто полетѣха главоломно въ пропастьта на изюдената партийностъ. Нови упования ни вдъхваше постепенното опомнане и съвземане на по-вечето отъ тѣхъ. По тоя пътъ минаха и Радевски, и Исаевъ и други.

Въ най-новитѣ имъ стихотворения долавяме жалостъ за самопохитени творчески сили въ миналото, и прозрение за пълна творческа свобода, за независимостъ отъ каквито и да било външни фактори, и примирително просвѣтление за изчерпващитѣ се вече творчески възможности, и мъдростъ за преходността на човѣшкитѣ деяния. Дано нѣкой бѣдещъ възискателенъ и човѣколюбивъ Асенъ Мандиковъ избере отъ множеството сбирки на Младенъ Исаевъ онѣзи десетина реда, съ които - по израза на нѣмския поетъ Райнеръ Мария Рилке - се живѣе и следъ смъртъта!

Ноември 1988
Залцбургъ

Христо Огняновъ

ИЗПЕЧЕНИ ФАЛШИФИКАТОРИ - химни и маршове

Комуниститѣ фалшифицираха текстоветѣ на много химни и маршове; пригодиха ги къмъ своята идеология и цели. Фалшификациитѣ се сочатъ отъ знающитѣ, като най-последователно се заклеимяватъ фалшификаторитѣ на химна на Светитѣ братя "Върви народе възродени" отъ Стоянь Михайловски. Виждайки се принуденъ, "Литературенъ фронтъ" отпечата веднажъ неподправения текстъ.

Въ "Работническо дело" отъ 4 авг. 1988 се "възмущава" сътрудникъ отъ фалшификаторитѣ както на спомѣнатия химнъ, така и на редица маршове. Пише така, сякашъ своеволни граждани презъ последнитѣ години сѣ извършили тѣзи поразии. Дали той не знае, че фалшификациитѣ на "Върви народе.." сѣ писмено засвиделелствувани още на 15 май 1945 въ "Отечественъ фронтъ"? Тамъ се нарежда: "Текстътъ, по който ще се пѣе химна на Св.св.Кирилъ и Методий" (Тогава още Свѣтии) -

У Стоянь Михайловски:

ДУХОВНО ПОКОРИ СТРАНИТѣ,
КОИТО ЗАВЛАДѢ СЪ МЕЧЪ!

Въ фалшификацията отъ 15.V.1945:

ВЕДНО СЪСЪ ДРУГИТѣ СЛАВЯНИ
КРЪСТОСВАЙ ДУХЪ СЪ ОГНЕНЪ МЕЧЪ!

Въ сборника "Народъ-Родина-Партия" на Партийното издателство отъ 1981 година се чете сѣщо фалшифицираниятъ текстъ. Компартията е фалшификатора - защо се хвърля вината върху невинни граждани? Изпарява ли се смѣлостъта на БКП?

П.Б.

* * * * *

ЛЪТОПИСЬ вь фокусъ

Мюнхенъ, ноември 1988

О СЕМЬ ДЕСЕТИЛЪТИЯ ПО - КЪ СНО Режимътъ вь София ще "открие" ли Царь Фердинандъ?

Навършиха се осемдесетъ години отъ провъзгласяването - на 5 октомври 1908 година вь Велико Търново - на държавната независимостъ на Царство България. По този поводъ всички централни вестници на софийския режимъ помѣстиха статии. "Сѣбитие съ голѣмо значение" бѣ озаглавена статията вь партийния органъ вестникъ "Работническо дѣло". "Прогресивенъ исторически актъ" гласѣше заглавието на тази вь "Отечественъ Фронтъ". "Дѣло на историческата справедливостъ" допълваше заглавието на статията вь вестникъ "Народна младежъ" и т.н. Вь "Трудъ" проф. Пантевъ и доц. Лалковъ упрѣкватъ общественостъ и "нѣкои отъ изследователитѣ, че не помнятъ" датата на обявяването на националния суверенитетъ. Вь "Работническо дѣло" проф. Тодорова констатира, че "обявяването на независимостта на България презъ 1908 г. за съжаление все още не е проучено вь цѣлата сложностъ на развититѣ се сѣбития, макаръ българската историческа наука да разполага съ огромна историческа документация. Проучването на това сѣбитие и написването на достойна книга за неразривно свързаното съ Съединението най-голѣмо сѣбитие вь историята на нова България чака своитѣ изследователи".

ФАКТЪТЪ, че следъ като дълго време се прави всичко възможно да се забрави или принизи държавния актъ отъ 5 октомври 1908 г. режимътъ вь София разрешава на историчитѣ, и дори ги подканя да "си спомнятъ" и оценятъ по справедливостъ обявяването на независимостта на България е положителенъ. Тази първа стѣпка заслужава да бѣде поздравена. И това щѣше да бѣде безъ резерви, ако не бѣ една "подробностъ". Отъ петѣтѣ статии вь различни български вестници, които можахъ да прегледамъ, само вь една се споменава името на Царь Фердинандъ. Вь нито една отъ петѣтѣ не бѣ направенъ опитъ да се очертае неговата роля вь този държавенъ актъ. Сѣкашъ той е билъ странично лице, между другото намирало се на българския престолъ по онова време.

НЕКА припомнимъ нѣколко основни моменти. Берлинскиятъ договоръ постави края на руско-турската война отъ 1877/78 година и фактически погребана блѣна на българския народъ за независима суверенна държава, обединяваща земитѣ населени съ българи на Балканитѣ. Тѣзи земи бѣха поддѣлени на петъ: княжество България, Източна Румелия - автономна областъ вь рамкитѣ на турската империя, Македония и Тракия, които оставаха подъ турско робство, Ниш-

ката епархия бѣ присѣдинена къмъ Сърбия, северна Добруджа включена вь границитѣ на Ромѣния. Самото княжество оставаше васално спрѣмо турския султанъ и ограничено вь дейността си отъ мненията на различнитѣ велики сили на основата на така наречения режимъ на капитулациитѣ. Ежегоденъ данѣкъ, който се плащаше на Турция, подчертаваше вь икономическата областъ това подчинено положение на младата българска държава спрѣмо довчерашия поробителъ.

Вь продължение на три десетилѣтия, вь които се редятъ руски заговори срещу българската независимостъ, Съединението на Източна Румелия и княжество България, победоносната за българската армия сръбско-българска война, детронирането на князь Александъръ Батенбергски, възстановяването му на престола, абдикацията му, избора на князь Фердинандъ въпрѣки несъгласието на великитѣ сили, управлението на Стефанъ Стамболовъ вь условията на нови руски заговори противъ България, сетне помиренето на Царь Фердинандъ съ Русия, кризитѣ вь българо-турскитѣ отношения, Илинденското възстание, се води все борба за преодоляване на ограниченията, наложени отъ Берлинския договоръ на българската не-

зависимостъ въ политическата, териториалната и стопанската областъ. Презъ две трети отъ това време - т.е. презъ дветъ десетилѣтия, които непосредствено предхождатъ акта на провъзгласяването на независимостта презъ 1908 г., князь Фердинандъ е на българския престолъ. Особено следъ слиянето на Стефанъ Стамболовъ отъ политическата сцена и следъ примирението на руския императоръ съ Фердинандъ, очевидно е, че последниятъ играе пълно своята роля въ политиката на страната, особено що се отнася до външната политика. И следъ като провъзгласяването на независимостта има за последица не само приемането на князь Фердинандъ на титлата "ЦАРЬ НА ВСИЧКИ БЪЛГАРИ", но и положително за страната и за нацията преодоляване на ограниченията, наложени три десетилѣтия по-рано отъ Берлинския договоръ, логично е да се признае и помни заслугата на Царь Фердинандъ за този български държавенъ актъ.

ПРОВЪЗГЛАСЯВАНЕТО на независимостта на България се извършва на 5 октомври (22 септ. старъ стилъ) 1908 година въ църквата на Асеновцитъ "Св. Четирдесетъ Мъченици" въ старата българска столица Търново - тамъ където въ 1230 г. Царь Иванъ Асень II е възвестилъ победата надъ Византия следъ битката при Клокотница. Предъ събранитъ министри, висши духовници, общественици и народъ, прокламацията за независимостта чете самъ Фердинандъ - отъ този моментъ вече не князь, а Царь на българитъ. Първиятъ Царь на една нова българска династия, на народа на нова България.

Фердинандъ Саксъ-Кобургъ-Готски е роденъ на 26 февруари 1861 г. въ Виена. Чрезъ майка си - принцеса Клементина Орлеанска и баща си - принцъ Аугустъ, Фердинандъ е свързанъ съ кралскитъ дворове на Австро-Унгария, Португалия, Белгия, Велико-Британия, както и съ френската Орлеанска династия. Младежитъ му години сѫ белѣзани отъ продължителни пътувания, при които открива за себе си много страни. Той посещава Флоренция, Цариградъ, Римъ,

обикаля Гърция и Мала-Азия, опознава Франция. Като членъ на международния съюзъ на орнитолозитъ пътува изъ Бразилия и по северо-западния брѣгъ на Африка като съставя богати хербарии, както и сборки пеперуди, и пише научни студии. При тѣзи свои пътувания Фердинандъ открива новъ видъ птици, именована редица неизвестни до тогава на науката растения и цвѣтя. Въ сѣщото време той учи модерни езици, между които и нѣкои славянски. Чичо му - белгийскитъ кралъ Леополдъ, го въвежда съ съветитъ си въ свѣта на дипломацията и държавното дѣло. Личнитъ качества и достоинства на Фердинандъ по това време вече го изгодно отличаватъ всрѣдъ сѣмествувашитъ тогава въ Европа династически дворове. И това, споредъ нѣкои изследователи, е било сѣщо една причина около него още отъ самото начало да се събератъ доста чувства на завистъ и вражди*.

СЛЕДЪ провокираната и фактически наложена отъ Русия абдикация на князь Александъръ Батенбергски, предъ Стефанъ Стамболовъ и неговитъ съратници стои съ изключителна сила повелята да се избере по-скоро новъ държавенъ глава, за да може да продължи дѣлото на укрепване и утвърждаване на нова България. Изборътъ се спира на Фердинандъ. Той знае колко е тежко въ този моментъ положението на България, подложена на руския натискъ и интриги, и обвързана въ своята политика отъ диктатитъ на Берлинския договоръ и отъ нежеланието на другитъ сили да се каратъ открито съ Русия. Въпрѣки това, Фердинандъ приема. Съ този си актъ той прави първата си стѣпка противъ волята на великитъ сили и отпътува за една страна, въ която и най-близкитъ му не сѫ му предвещавали нищо добро. Никой другъ отъ младитъ князе въ Европа тогава не показаха куража и дързостта на Фердинандъ да прегърне вѣруето на българския народъ за едно по-добро бъдеще и да поеме българския престолъ противъ волята и открититъ закани на руския императорски дворъ.

Българскитъ регенти и правителство, начело съ Стамболовъ, посрещатъ радушно князь Фердинандъ.

Между него и българския народъ се установяватъ отношения, почиващи на единни и общи цели. Князь Фердинандъ търси възможностъ за лична изява и утвърждаване, но нали и българскиятъ народъ търси за себе си същото? "Нѣмецътъ", както търсятъ да го уязвятъ русофилитѣ, за кратко време научава много добре български езикъ. Той търси начинъ да опознае и да се сближи, както съ непосредственитѣ си сътрудници, така и съ българското общество. Наблюдателността, развита у него отъ научнитѣ занимания, му помага много да бжде, споредъ нуждата, предпазливъ и твърдъ, гъвкавъ и ловкъ, да устоява на натиска и на напреженията, съ подходящи, за единъ другъ моментъ, сръдства. Въ последвалитѣ години на нѣколко пѣти австрийскиятъ императоръ вини Фердинандъ, че билъ двуличенъ и билъ готовъ заради интереса си да продаде и най-добрия си приятелъ на своитѣ врагове. Може-би гледано отъ двора на Хабсбургитѣ подобна оценка да е била и вѣрна. Но щѣлъ ли е князь Фердинандъ да оцѣлѣе и да постигне толкова за каузата на България - която е неминуемо и негова лична кауза - ако не е умѣлъ да лавира и да се съобразява съ изискванията и възможноститѣ на обстановката въ всѣки моментъ? Достатъчно е да напомнимъ, че Фердинандъ съумява да преведе крехката ладия на още непризнатата отъ великитѣ сили нова българска династия презъ такива изпитания като стамболовия режимъ, сетне замаяната на този режимъ съ ново управление, открити атаки на императорска Русия, сетне маневрата съ покрѣстването въ източно-православно изповѣдане на българския престолонаследникъ, подиръ това - признанието отъ Русия и всички останали велики сили, докато се стига до прокламирането на независимостта. Актъ, нека помнимъ, който изисква не само сложна политико-дипломатическа подготовка, но и бива последванъ отъ почти цѣла година политическа криза между българския дворъ и великитѣ сили, отъ която Царь Фердинандъ и българското правителство излизатъ съ честъ: българската независимостъ бива официално призната отъ всички.

СПОМЕНИТѢ за бурнитѣ политически събития презъ тази епоха обикновено прикриватъ отъ погледа участието и ролята, играна отъ князь Фердинандъ за благоустройването и цѣлостното културно издигане на младата българска държава. Въ порива на българския народъ къмъ национална независимостъ, обединение и самоутвърждаване, Фердинандъ е виждалъ сѣшия онзи зарядъ, който е довелъ до икономически и духовенъ напредкъ голѣмитѣ европейски страни. Затова той съ особенъ пламкъ и вдъхновение се е стремилъ да влияе съ своитѣ познания и умѣния за цѣлостното изграждане на България. Въ броени години следъ неговото идване столицата София отъ почти неустроено село се превръща въ модеренъ градъ, построяватъ се пристанищата Варна и Бургасъ, построява се Народния театръ, разширява се университетътъ, правятъ се селско-стопански проучвания, започва залесителна дейностъ, за да се подобри микроклимата и се увеличатъ воднитѣ източници, поставя се началото на модерно минно дѣло. Въ всички тѣзи дѣла, които бележатъ бурния стопански и културенъ възходъ на младото българско княжество, неговиятъ монархъ се е стремилъ да играе ролята на най-активенъ положителенъ факторъ.

ИЗВОЮВАНЕТО и отстояването - съ политико-дипломатически сръдства, безъ "пушка да грѣмне" - на българската държавна независимостъ, е връхъ въ развитието на България и на нейния монархъ. Този голѣмъ успѣхъ бива последванъ отъ балканскитѣ войни, сетне отъ първата свѣтовна война, завършила за Царь Фердинандъ съ наложена му абдикация. Българската национална кауза търпи въ хода на тѣзи войни две тежки поражения. Тѣзи истински национални катастрофи сѣ последици отъ стѣлкновенията между великитѣ сили, на които Балканитѣ сѣ по това време единъ привилегированъ театръ, но и отъ погрѣшни решения на българския монархъ и правителства. Въ всѣки случай, въпрѣки многото исторически публикации, не може да се твърди, че, особено сега, българската общественостъ е пълно осведомена за всичкитѣ онези фактори и

влияния, които предопределят пътя на България и на Царь Фердинандъ въ последното му десетилѣтие на българския престолъ - отъ провъзгласяването на независимостта до абдикацията (1908 - 1919).

ПРЕЗЪ 1927 г. България чествува хиляда години отъ славната епоха на Царь Симеонъ Велики. Тази годишнина съвпада съ петдесетгодишнината отъ раждането на нова България и десетъ години отъ абдикацията и изгнанието на Царь Фердинандъ. По този поводъ той пише: "Азъ имахъ само едно желание, една мечта, една целъ, които безкористно следвахъ, а именно да видя България наредена всрѣдъ културнитъ европейски държави. Тѣзи мои пламенни стремежи съвпадаха съ стремежитъ на българския народъ. Невѣроятнитъ напрежения, не-

чуванитъ жертви на българския народъ, не се увѣнчаха съ желанитъ резултати, обаче дѣлата му ще останатъ сияещи страници въ новата история и ще бждатъ достоенъ примѣръ за подражание отъ идващитъ поколѣния. Тѣзи дѣла, които очудаха цѣлия свѣтъ, ще подържатъ вѣрата и надеждата на всѣки българинъ за едно по-добро бждеще ..."

А нѣмски изследователъ* отбелзва: "Ще минатъ години отъ горчивата и пристрастна оценка за Фердинандъ, постепенно ще дойде едно по-добро време за българитъ и тогава ще се наложи една преоценка на обвиненията срещу нѣкогашния държавенъ глава ..."

Това време не е ли дошло?...

Н.П.

* Hans Roge Madol - "Ferdinand von Bulgarien. Der Traum von Byzanz"; Universitas; Berlin, 1931.

НАЦИОНАЛЕНЪ НИХИЛИЗЪМЪ ВЪ СОФИЯ

"СТРОИТЕЛИТЪ НА СЪВРЕМЕННА БЪЛГАРИЯ" И НАЦИОНАЛИЗЪМЪТЪ

Въ софийския печатъ бѣ съобщено, че предстои трето издание на вече класическото двутомно съчинение отъ Симеонъ Радевъ, роденъ въ Ресенъ, Македония. Следъ "второто освобождение" неговото име бѣ поставено "подъ възбрана". Едва презъ 1967 година бѣ обнародвана отново негова книга на литературна тема.

Какъвъ видъ ще има третото издание, може само да се гадае. Тукъ ще изтъкнемъ, че второто издание (1971) не включва С. Радево "Въведение". Тозаслужава да се препечата изцѣло. По липса на мѣсто ограничаваме се върху сжществени извадки.

Три особености на Възраждането установава С. Радевъ: просвѣтителство, национализъмъ, демократизъмъ. Защо Въведението не се препечатва, ще ни подсказе следващата извадка отъ него:

"Да се говори за национализма въ революционното движение е излишно, защото той е общеизвестенъ. Българскитъ възстания нѣмаха непосредственъ успѣхъ, но тѣ сж, които дадоха поводъ за нашето освобождение. Изследванията на френския историкъ Ханото, бивщъ министъръ на външнитъ работи и приятелъ на Русия, доказва, че Руско-турската война не е вли-зала въ плановѣтъ на руската дипломация,

и че до самото надвечерие на войната Александъръ II не е знаялъ дали ще воюва съ Турция или съ Австрия. Значи националиститъ на политическата борба, революционеритъ, съ своята самонадеяность, съ предприемчивия си духъ и съ любовта си къмъ рисковетъ, предизвикаха освобождението на България, както националиститъ на църковната борба запазиха духовната цѣлостъ на българското отечество."

Заклучението му важи и за нашето време:

"Да се извлѣче една философия отъ тази бурна епоха на новата ни история би било много смѣло, тъй като тя е много близка до насъ и липсува нуждната перспектива. Би могло обаче да се твърди, че тамъ, гдето българската политика е оставала вѣрна на здравитъ народни традиции, тамъ гдето се вдѣхновѣвала отъ духа на Възраждането, тамъ гдето е била едновременно националистическа и либерална, предприемчива и самоувѣрена, смѣла и упорита, тамъ тя се е завършвала съ пълно тържество. Въ тая смисълъ историята на тая епоха е една епопея на българската енергия."

Ч.Хр.

ГЕРМАНИЯ, ЕВРОПА и БЪЛГАРИЯ

ИРОНИЯТА на съдбата среща понъкога събития отъ иманентно асинхроненъ характеръ, за да даде като че ли възможностъ на онзи, който наблюдава нѣщата отъ страни да имъ отреди символика по своя вкусъ или нагласа. Така, Федералната Република Германия преживѣ въ хронологична последователностъ две политически събития: кончината на единъ отъ най-силнитѣ и консервативни политици следъ войната - Францъ-Йозефъ Щраусъ, премиеръ на правителството на Бавария и веднага следъ това посещението на сегашния министъръ-председател на републиката, канцлеръ Хелмутъ Коля въ Москва.

НЕ Е преувеличено да се твърди, че съ Щраусъ Германия си взе сбогомъ съ поколѣнието, издигнало едната и останала частъ отъ развалинитѣ на войната на нивото на свѣтовна стопанска сила. Канцлеръ Коля, отъ своя страна, отиде въ Съветския Съюзъ въ качеството си на водачъ на една западна демокрация и съ солиднитѣ карти на икономически възходъ, технологиченъ потенциалъ и високо научно ниво, за да се срещне съ Горбачовъ, партиенъ първенецъ на единъ Съветски Съюзъ, намиращъ се въ окаяно стопанско състояние, едва ли не въ положението на страна отъ Третия Свѣтъ. Нищо ново, погледнато отъ историческа перспектива, може би: така, както елитнитѣ танкови дивизии на най-модерната армия презъ 1941 година стояха срещу противникъ съ, между другото, и кавалерийски контингенти.

ДНЕСНАТА действителностъ, обаче, е тази, щото въ понятиия си стремежъ за мѣсто на свѣтовната политическа сцена, политичитѣ на Федералната Република търсятъ опорната точка за едно ново начало на Германия, освенъ всичко останало, и по линията на подобрени отношения съ Съветския Съюзъ, страната, разцепила Германия на две, и целѣща съ добре обмислена дипломация да извлече максимални изгоди отъ създаденото положение.

Бундесъ-канцлерътъ Хелмутъ Коля бѣ въ Москва не отъ любовъ, случайна приумица или лично тщеславие, а следвайки законитѣ на житейската логика, изискващи отъ него да преследва политическа материализация на очерталата се икономическа сила на Федералната Република.

И въ този смисълъ Коля действува съвсемъ въ стила на неговитѣ предшественици като Аденауеръ и Щраусъ.

Предъ видъ на всичко това е разбираемо, че първиятъ рубежъ, за който става дума въ диалога между Бонъ и Москва е за раздѣлената Германия и Западенъ Берлинъ. Отказътъ на Горбачовъ да приеме исканията на Федералната Република Германия за решаването на нѣмския въпросъ е толкова въ реда на нѣщата, както и настояването на Коля за регулирането на тѣзи проблеми.

БЛИЗКОТО бждеще ще даде, между-впрочемъ, отговоръ на въпроса, кой е посиленъ: съветскитѣ окупационни войски и тѣхнитѣ комунистически наставници, или доводитѣ на западно-германската икономика - нѣмската дѣловитостъ и материални, т.е. парични сръдства.

Сега е трудно да се правятъ количествени прогнози, но вѣроятността, щото Москва постепенно да се откаже отъ правата си върху Източна Германия и Берлинъ е вече не така минимална, а съ това и надеждитѣ за обединена Германия - не съвсемъ утопични.

ЯСНО Е, че при подобенъ развой на събитията, на Европа ѝ предстоятъ съществени размѣствания и промѣни. Не е изключено сѣщо така, щото решаването на нѣмския въпросъ да послужи като сигналъ за разпадането на съветската империя въ Източна Европа. Непрѣки индикации за този процесъ идватъ отъ Унгария, Полша и Чехословашко. Въ всѣка една отъ тѣзи страни се ширятъ напоследъкъ мнения за тѣхната принадлежностъ къмъ Централна Европа и видимо дистанциране отъ Съветския Съюзъ като система, моделъ и мантилитетъ. Но въ Централна Европа има само единъ потенциаленъ кандидатъ за ролята на интеграционна сила въ акта на балансиранъ отпоръ съ комунизма - това е именно Германия, въ лицето на Федералната Република.

Днесъ думата е за кредити и икономическо сътрудничество; повикъ за помощъ, идващъ отъ Унгария, Полша или Чехословакия, като всички тѣ се позоваватъ на старитѣ си връзки съ европейската култура, традиция, политическа демокрация и плурализъмъ. Утре всичко това би могло да се превърне въ отцепване отъ

разпадащата се комунистическа система, процесъ, въ който Съветският Съюз отстъпва владенията си едно следъ друго.

ВЪ ИЗВЕСТЕНЪ смисълъ картитъ на национално опредѣление за Източна Европа се раздаватъ наново въ зависимостъ отъ твърдостта, съ която всѣка една отъ тѣзи страни е способна да докаже, че е принадлежна частъ на Европа. Съ което е редно да се визира България, затворена въ единъ тригълникъ на безнадеждностъ: между балканската партизанщина на една рухваща Югославия, сатрапството на

ромънския диктаторъ Чаушеску, и дългата сѣнка на "Голѣмия Братъ". И – управлявана отъ единъ отъ най-ретрограднитѣ режими на Източния блокъ.

НЕОБХОДИМЪ е изключителенъ оптимизъмъ, за да се запази надежда, че пътъ отъ това положение все още има.

И ЗА ТАЗИ ЦЕЛЪ е необходимо Сизифово усилие, както и личности отъ формата, надхвърлящъ този на Левски и Стефанъ Стамболовъ.

К.Л.

По свѣта Съобщения

ЕВРОПЕЙСКА ОБЩНОСТЪ

ОТВОРЪ НА ИЗТОКЪ

Брюкселъ (дра/vwd - 27.09.) Европейската Общностъ подписа първия договоръ за обширни стопански връзки съ страна отъ източния блокъ – Унгария. Споредъ договора се либерализира въ значителни размѣри търговията на Общността съ Унгария.

Общността поема задължението да отстрани до 1995 година всички количествени ограничения за унгарски стоки.

УНГАРИЯ

ПРОТИВЪ ЕДНОПАРТИЙНА СИСТЕМА

Шутгартъ (ап - 17.10.) – Споредъ думитѣ на замѣстникъ министъръ-председателя на Унгария Петеръ Меджеси, страната се движи по пътъ къмъ политическа система съ повече партии. По време на едно свое посещение въ гр. Шутгартъ, Западна Германия, той заяви: "Не съществува необходимостъ отъ еднопартийна система". Въ стопанството Унгария се стреми къмъ "единъ новъ социализъмъ", въ който "пазарятъ ще играе много по-голѣма роля" отколкото до сега. Меджеси продължи, че правителството му смѣта да ликвидира работящи съ загуби предприятия, като следствие на което ще останатъ около 100 хиляди работници безъ работа. "Ние трѣбва да повдигнемъ коефициента на полезното действие. За тази целъ е необходимо да създадемъ съответна мрежа за обществено подпомагане".

ЗА РЕАБИЛИТАЦИЯ НА ИМРЕ НАДЖЪ

Будапеща (дра, 8.10.) – Около 300 души съ отправили на една демонстрация въ центъра на Будапеща искане за реабилитиране на бившия министъръ-председателъ Имре Наджъ.

Той бѣ екзекутиранъ преди тридесетъ години следъ потушаването на унгарското народно въстание презъ 1956 година отъ съветскитѣ окупационни войски. Говорители на тази мирна демонстрация предложиха, подъ охраната на силни милиционерски части, датата 23 октомври – денятъ на въстанието, да бѣде обявенъ за официаленъ празникъ.

ПОЛША

МАРГАРЕТЪ ТАЧЕРЪ ВЪ ПОЛША

Варшава/Гданскъ (ап, 5.10.) – Множество отъ 20 хиляди души посрѣщна триумфално британската министъръ-председателка г-жа Тачеръ при посещението ѝ въ Гданскъ, гдето се срѣщна съ работническия водачъ Лехъ Вальонза. Политически наблюдатели отбеляжиха следъ това извънпротоколно частно посещение, че съ това се повишава значително стойността на забранения работнически съюзъ "Солидарностъ".

При преминаването на г-жа Тачеръ съ Вальонза презъ града, зрителитѣ ги поздравяваха радостно. Нѣколко групи скандираха "край на комунизма" и "Раковски – вѣнъ!"

На банкетъ даденъ въ нейна честъ отъ Ярузелски въ Варшава, въ тоста си, г-жа Тачеръ спомена формулировката на съветския партиенъ и държавенъ шефъ Горбачовъ за "построяването на обща европейска зграда". Тя каза: "Но единствената стена, която е изградена до сега, е стената всрѣдъ Берлинъ; тя обаче отдалечава и раздѣля. Когато нѣкой иска да построи нова къща, трѣбва да започне съ срутването на нѣкои стени."

СССР

ПОЛОЖЕНИЕТО ВЪ ЕРИВАНЪ

Москва (дра, 23.9.) – Следъ новото избухване на размирици между арменци и азербайджанци, споредъ сведения отъ съветското

министерство на външните работи, Москва е въвела военно командване въ областитѣ Нагорно Карабахъ и Агдамъ въ Азербайджанъ. На това командване сѣ подчинени мѣстнитѣ власти. Вадимъ Перфилиевъ, замѣстникъ говорителъ на съветското външно министерство подчерта, че "извънредното положение" е временно и станало необходимо; че военнитѣ комендантѣ иматъ пълна властъ надъ населението и всички мѣстни служби.

Нарежданията се оповестяватъ по радио и телевизия. Демонстрации, митинги и протестни събирания сѣ забранени въ неспокойнитѣ области. Нощното движение е позволено само съ нарочни разрешения.

Говорителъ на арменската агенция по печата "Арменпресъ" събщи на "дра", западно-германската осведомителна служба, че сутринта се е състоялъ голѣмъ митингъ на площада предъ театъра, на който сѣ се събрали хиляди люде. Единствена тема е била искането за присъединяване на автономната областъ къмъ Армения. Вечерната програма на телевизията показва бронирани коли предъ учрежденията въ Ериванъ. На площада предъ театъра се виждаше грамадно мнозинство съ транспаренти.

"Комитетътъ Карабахъ", къмъ който се числятъ множество интелектуалци, се застъпва недвусмислено за присъединяване на Нагорно Карабахъ къмъ Армения, докато политическата "върхушка" се подчинява на решението на Москва, спорната областъ да остане къмъ Азербайджанъ.

Въ Москва, Сергей Григорянцъ, изявенъ застъпникъ за граждански права събщи, че членове на забранения "Комитетъ Карабахъ" сѣ разпространили "извънредно съобщение", въ което се предлага обсъждане на излизането на Армения отъ СССР, въ случай че висшия съветъ на Армения откаже да свика извънредно заседание. Теоретически, съветската конституция предвижда такава възможность.

В Ъ Л И Т В А

Москва (дра, 8.10.) - Републиката Литва последва примѣра на Естония и издигна литванския езикъ въ степенъ на официаленъ държавенъ езикъ. Само преди три дни комунистическата партия на Естонската Съветска Република бѣ решила да изиска равноправно ползуване на естонския езикъ съ руския въ всички учреждения. Въ този смисълъ се е изказало пленарното заседание на ЦК на естонската комунистическа партия въ Ревалъ.

За решението на литванцитѣ събщи ТАСС възъ основа на решение, взето отъ председ-

ничеството на висшия съветъ на тази балтийска република. Парламентътъ е решилъ освенъ това да се разреши и показването на литвански национални и държавни инсигнии.

МОСКВА ПРЕДУПРЕЖДАВА...

Москва (дра, 14.11.) - Съветското ръководство изпрати високо поставени членове на политбюро на Естония, Летония и Литва, за да предупредятъ балтийскитѣ републики отъ преголѣми искания за автономия. Събщи се също, че очакваното, отъ Михаилъ Горбачовъ предизвестено пленарно заседание на ЦК на компартията за презъ месецъ февруари, е било отложено. На това заседание е предвидено да се разглежда въпроса за националнитѣ въ СССР.

ЕСТОНИЯ ОБЯВЯВА "СУВЕРЕНИТЕТЪ"

Ревалъ (ап, 17.11.) - Следъ едно невиджано до сега въ Съветския Съюзъ заседание, парламентътъ на Естонската Съветска Република въ Ревалъ, по руски Талинъ, прие една "декларация за независимость", както и нѣколко измѣнения на естонската конституция. Целта на решенията е да се даде правна основа на републиката, брояща 1,6 милиона жители, да урежда безъ външна намѣса своитѣ дела. Отъ 264 гласа, 258 сѣ били дадени за приемане на декларацията. Същата предвижда водене на разговори съ ръководството на СССР въ Москва по установяване на бждещето положение на Естония.

АФГАНИСТАНЪ

СССР СПИРА ИЗТЕГЛЯНЕТО

Москва (ап, 5.11.) - Споредъ думитѣ на съветския замѣстникъ външенъ министъръ, изтеглянето на останалитѣ интервенционни войски на СССР въ Афганистанъ е било спрѣно, и по всѣка вѣроятность не ще бѣде приключено до 15 февруари, както е било предвидено. Александъръ Безсмъртнихъ, зам. министърътъ, посочи като причина за това засилената дейность на афганистанскитѣ партизани срещу комунистическата властъ въ Кабулъ. Той подчерта, че възстанниците все още получаватъ въ голѣмо количество оржие отъ Америка и другаде. Безсмъртнихъ заяви, че изтеглянето на войскитѣ зависи отъ добрата воля на Съветския Съюзъ, и прибави: "Отъ действията на възстанниците, само презъ октомври сѣ били убити 230 цивилни лица и 580 ранени; и съветскитѣ сили сѣ дали жертви. При такива условия, нѣма изтегляне."

Изъ нашата земя

1988 - ЕДНА "СРЪДНА ГОДИНА ЗА БЪЛГАРИЯ" ?

ВЪ СРЪДАТА на 1988 година въ България бѣ популярна следната реплика: "Каква е тази година за България? А, 1988 година е за насъ една "срѣдна година": по-лоша отъ миналата, но по-добра отъ тази дето идва..."

Въ така изразената оценка за това, какво е една "срѣдна година" за България и за българския народъ въ условията на комунистическия режимъ, се чувствува и много горчива самоирония, и едва ли не и нѣкаква безнадеждностъ. И все пакъ, колкото и песимизъмъ да внушава картината отъ повтарящи се недоимъкъ и административни произволи, колкото и да е на пръвъ погледъ "запушено" кадровото развитие на българското партийно ръководство, струва ми се 1988 ще остане като примѣръ на година, презъ която сѣ хвърлени семена, обещаващи обиленъ плодъ. Но едва въ бѣдеще? Нека да е въ бѣдещето може да дойде и много по-бързо, отколкото мислятъ нѣкои.

НАЙ-ОБНАДЕЖДЯВАЩОТО, споредъ менъ, е това, което се наблюдава въ областта на частната инициатива. Отъ години насамъ се знаеше - то се признава дори и отъ официалната статистика на режима - че върху оскѣдната земя на "частно ползуване" пенсионеритѣ и онѣзи работници и "селяни кооператори", които се бѣха захванали да работятъ самостоятелно, спасяваха фактически селското стопанство. Или - споредъ официалнитѣ данни - върху 11-12 на сто отъ обработваемата земя, тѣзи стопани на работата си, произвеждаха срѣдно около 35-40 на сто отъ земеделската продукция на страната.

1988 година обаче видѣ "частната инициатива" да се разгъва на широкъ фронтъ: частни ресторанти, частни таксита, частни занаятчийски работилници, та дори и частни строителни фирми. И за работата имъ по правило се чуватъ отъ хората само добри думи. И нови и нови хора търсятъ възможностъ да се захванатъ съ "работа на частно". За момента не може да се каже още, че режимътъ

е създалъ всички необходими условия, за да могатъ хората наистина по свой изборъ да "работятъ на частно" и да разчитатъ, че ще реализиратъ и работа, и доходъ, така, както заслужаватъ съ труда си. Има още голѣмъ брой прѣчки - отъ административенъ, организационно производственъ, и особено отъ данъченъ характеръ, чрезъ които фактически режимътъ продължава да прегражда пътя на хората, които искатъ да се ангажиратъ въ това дело.

Но две нѣща заслужава да бъдатъ подчертани. Първо, голѣмиятъ брой желяещи "да работятъ частно". Т.е. предприемчивостта и стопанската находчивостъ не сѣ задушени у българина, въпрѣки усилията на комунистическата администрация въ това направление. И - второ - режимътъ е принуденъ да се съобразява. Само презъ изминалата 1988 година режимътъ на два пъти сериозно коригира собственитѣ си наредби и разпореждания, все съ цель да облекчи и осигури по-нормални условия за желяещитѣ да работятъ "на частно". Разбира се, режимътъ го прави, защото чувствува, че иначе нѣма какъ; безъ тѣзи отстъпки не може да се измъкне отъ блатото на стопанския застои. Но важното е, че тѣзи отстъпки се правятъ, и че, следователно, българитѣ, които се хвърлятъ да работятъ по тоя пътъ, ще се възползватъ отъ тѣхъ. А това обещава и подобри резултати въ бѣдеще. Разбира се, може да се каже, че комунистическата властъ има срѣдства утре да се отвърне отъ това, което, принудена отъ обстоятелствата, разрешава днесъ. Така е. За сега режимътъ въ България има като че ли още срѣдства да се откаже отъ този пътъ. Но съ всѣки изминатъ месецъ подобно връщане назадъ става и ще става все по-трудно осъществимо...

ОБНАДЕЖДЯВАЩИ сѣ, споредъ менъ, и онѣзи манифестации на гражданска позиция, на готовностъ на опредѣлени човѣшки ценности и права, които станаха на българската обществена сцена въ хода на 1988 го-

дина. Най-ярокитѣ измежду тѣхъ бѣха образуването на комитета за защита и солидарностъ съ русенското население и образуването на независимия комитетъ за защита на човѣшкитѣ права въ България. Въ първия - този за Русе и русенци, главнитѣ дейци бѣха почти всички хора, заемащи определено, по-изтъкнато, обществено положение. Би могло да се каже - хора на режима. Въ втория комитетъ - обратно - намѣриха поле за изява хора съ както се казва, скромно обществено положение - най-често работници. Мнозина измежду дейцитѣ на този комитетъ не само не могатъ да се смѣтатъ за "хора на режима", но напротивъ сѣ имали конфликти съ този режимъ, защото сѣ били вече преследвани - нѣкои отъ тѣхъ и сѣдени и затваряни, заради изразявани отъ тѣхъ открито граждански позиции и самостоятелни политически мнения.

ОБЩОТО, което обединяваше тѣзи два комитета, бѣше фактътъ, че тѣзи, които ги съставиха, се водѣха отъ най-благородни подбуди и бѣха обладани отъ желанието да действуватъ въ рамкитѣ на свои граждански и човѣшки права и при зачитане законитѣ на страната. Единиятъ изрази позиция въ защита на русенци, подложени отъ години на хлорнитѣ отровни газове на ромѣнскитѣ заводи отъ Гюргево. Другиятъ се обяви за зачитане на човѣшкитѣ права въ България и за спазване на споразумѣнията отъ Хелзинки, като се зае да привлича общественото внимание къмъ конкретни случаи на нарушение на човѣшкитѣ права въ страната. И преди, и въ едната и въ другата област, сѣ се чували отдѣлни гласове на протестъ. Но натискътъ и така да се каже "превентивнитѣ репресии", ослещствявани отъ режима, успѣваха да ограничатъ тѣзи гласове на протестъ именно до лични изяви. И протестиращитѣ бѣха принуждавани "да заплащатъ" за дързостта си. Този пътъ въ дейността и на единия, и на другия комитетъ, по единъ или по другъ начинъ бѣха ангажирани - макаръ и за сравнително кратко време - десетки български граждани.

РЕЖИМЪТЪ въ София се нахвърли съ разнообразни репресивни мѣрки и срѣщу единия и срѣщу другия комитетъ.

Дейцитѣ на първия бѣха санкционирани главно въ тѣхнитѣ служебни позиции. Едни загубиха постове, други бѣха извадени отъ състава на разни партийни и други представителни органи на режима. Върху дейцитѣ отъ независимия комитетъ за защита на човѣшкитѣ права се стовариха мѣрки отъ по-другъ характеръ. Тѣзи хора въ по-голѣмата си частъ бѣха принудени да емигриратъ. Но каквито да бѣха последицитѣ за еднитѣ и другитѣ индивидуално, за достойната имъ дейностъ и достойна гражданска позиция българската общественостъ научи, за това се чу и въ чужбина, благодарение на нѣкои европейски вестници. Последицитѣ тепърва ще се проявяватъ. Но 1988 година ще остане като свидетелство за проявена будна обществена съвѣсть и за проявена будна обществена съвѣсть и за колективни обществени действия въ две изключително важни, съ огледъ на бъдещето, направления: екологията и човѣшкитѣ права. Административното подтискане отъ режима на общественения гласъ въ тѣзи два случая нито бѣ напълно ефикасно, нито предвещава нѣщо добро за този режимъ въ бъдеще. Така че и тукъ, струва ми се, бѣха посѣти добри семена.

И ПОСЛЕДНОТО обнадеждаващо явление, което искамъ да отбележа, се отнася до отношението между обществеността въ страната - включително бихъ казалъ и тази частъ отъ обществеността, която представлява партийното обществено мнение - и партийния връхъ - Тодоръ Живковъ и най-близкото му обкръжение.

Презъ септември бѣ публикуванъ поредния проектъ на Тодоръ Живковъ за поредното преустройство - този пътъ на селското стопанство. Обявено бѣ, че следъ като проекта "се обсади всенародно", въ края на октомври или началото на ноември, ще се състои пленумъ на централния комитетъ, който да одобри проекта. Започна веднага обсаждането. Всички досегашни "обсаждания" се изразяваха общо взето въ съгласие съ тезитѣ на Тодоръ Живковъ и изразяване и възхищение отъ "гениалността" на партийния лидеръ. Но не и това. Този пътъ, може да се каже включително на страницитѣ на партийния печатъ, се разви истинско обсаждане.

има хора, които изразяват съгласие с предложенията на Тодоръ Живковъ. Но има и такива, които ги отхвърлят, и то радикално.

Голѣмиятъ споръ се състои въ следното. Тодоръ Живковъ предлага да се даде по-вече възможност за самостоятелна работа на селскитѣ стопани, но иска, както до сега, ръководството на селското стопанство да се осъществява чрезъ структурата на аграрно промишленитѣ комплекси. Съ други думи, тѣзи, които ще се съгласятъ да "работятъ като на частно" земята, подъ формата на аренда, на акордъ и т.н., да бждатъ по същество подчинени, и въ най-висока степенъ експлоатирани, отъ партийно административната бюрокрация, събрана въ така нареченитѣ "комплекси". Тодоръ Живковъ иска хората да се ангажиратъ да работятъ "като на частно", но надъ тѣхъ да си стои и да прибира плода отъ труда имъ същиятъ апаратъ, който доведе до батакъ българското селско стопанство.

Ето, това положение, което е същината на проекта на Тодоръ Живковъ, се отхвърга, и то отъ повече отъ половината отъ участницитѣ въ обсъждането. Разбира се, никой не

атакува поименно Живковъ, но тѣ отхвъргатъ основата на неговия проектъ. Подобенъ общественъ протестъ, срещу една линия изразена отъ първия партиенъ лидеръ на страната, други пътъ въ историята на комунистическия режимъ въ България не е имало. Какви ще бждатъ последицитѣ? Какъ ще се разреши този откритъ - макаръ и не признатъ открито - конфликтъ между Тодоръ Живковъ и включително и значителна частъ отъ партийнитѣ кадри - не мога да предскажа въ момента. Но въ всѣки случай, сега е краятъ на декември - а за свикване на този пленумъ на централния комитетъ на партията, който трѣбваше да се произнесе по въпроса въ края на октомври, въ София още не става и дума.

А СТАТИИТЪ, включително и на страницитѣ на партийния печатъ, продължаватъ, като мнозина отъ авторитѣ издигатъ единъ лозунгъ, който има отдавнашна история, и който режимътъ стѣпка въ името на колективизацията: "Стопани на земята трѣбва да бждатъ само тѣзи, които я обработватъ!"

Мюнхенъ
декември 1988

Владимиръ Костовъ

Съобщения

СПОРТЪ ИЛИ ПОЛИТИКА ?

Сеулъ (дописка, 15.9.) - Лилихамеръ ще изнесе зимнитѣ олимпийски игри презъ 1994 година. Съобщението предизвика гнѣвъ у шведитѣ и безкрайно очудване при българитѣ. При кандидатурата на София за изнасяне на игритѣ въ 1992 год., тя изгуби съ само нѣколко гласа срещу Алберта, и се считаше за абсолютенъ фаворитъ за 1994. Самиятъ председател на Международния олимпийски комитетъ Самаранчъ, имъ бѣ обещалъ подкрепа, като жестъ на благодарностъ за участието на Източния блокъ при игритѣ въ Сеулъ.

Съкандидати на норвежкото градче бѣха освенъ София, Анкъреджъ и Бостерзундъ.

Иванъ Славковъ (зетъ на Тодоръ Живковъ, б.р.), председател на българския олимпийски комитетъ, изрази недоволството си: "Въ Скандинавия има по-голѣми възможности за печалби, отколкото въ България! Съ тази по-

литика, Истока остава безъ шансове!"

Обстоятелствата се изясниха по-късно: Пропадането на българската кандидатура се дължи на южно-американцитѣ. Тѣ сѣ гласували за норвежцитѣ.

Представители на голѣмитѣ държави-участници въ зимния спортъ считатъ крайния изборъ като "победа за спорта".

ПРАНИ БАНКНОТИ

Цюрихъ (ап, 7.11.) - Едно турско-ливанско звено за търговия съ опияти е "опрало" въ Швейцария пари на стойностъ отъ около 1,5 милиарда швейцарски франка. Излизащиятъ въ Цюрихъ швейцарски вестникъ "Тагесанцайгеръ" съобщи, че четирма ливанци сѣ пренесли "пълни съ пари куфари" въ Швейцария. Преносвачитѣ на "Ливанската връзка" сѣ били арестувани презъ юли. Споредъ съобщението на вестника, ливанцитѣ сѣ пренесли паритѣ отъ българската столица София до летището на Цюрихъ и ги депонирани направо въ цюрихски банки на различни вносни смѣтки.

Едно време, "простият народ" казваше при съответен случай: "плю си въ сурата!" Не красив израз, но точно той се натрапва при проследяване на това, което днес София слага на показ. Червени килими и фанфари ... не за "двойни освободители" - не за победи на "червени армии" ... -

- Франц-Йозеф Щраусъ във Варна!
- Фонъ Вайцекеръ полага вѣнецъ на нѣмското военно гробище въ София!
- "Гьоте-институтъ" въ София!

Забравиха ли, онѣмѣха ли знающитѣ, че първото нѣмско училище на "Гьоте-института" бѣ открито въ София въ 1878 година, последвано отъ други, и кой ги закри и подгони служителитѣ заедно съ питомцитѣ имъ, както се само кучета гонятъ?

А кой бѣше този, който заклеми като грабителство почиващото на взаимно удовлетворяване на нужди стопанско отношение "Индустрия-земедѣлие"?

Не знаятъ ли тѣзи сѣщитѣ владетели отъ 1944 година какъвъ е мирогледа на тия съ които говорятъ? Та, на тѣхенъ езикъ, това сѣ най-върлитѣ "капиталисти"!

Нима не знаятъ кой причини "батака", както казва Вл. Костовъ? А какво отъ този батакъ предлага днесъ София на свѣтовния свободенъ пазаръ? Дава ли си смѣтка?

Знаятъ! Но, НА ПРОСИЯ трѣгнаха, за да запазятъ министерскитѣ си кресла, следъ като докараха българина до сюрмашка тояга!

Р.

ВРЪЗКИ СЪ БАВАРИЯ

София (дописка, 10.11.) - Въ стремежъ за излизане изъ стопанската изостаналостъ и безпѣтица, софийскитѣ режимъ е обѣрналъ устремено погледъ на западъ. Необходими сѣ девизи. Следъ като се схвана, че благодарение на долнокачествено снабдяване и лоша обслуга, черноморскитѣ красоти привличатъ са по по-малко платежоспособни лѣтовници, очитѣ се обѣрнаха къмъ върховетѣ на западнитѣ страни, естествено въ Европа - т.е. западната частъ на Германия. Въ 1986 година, за първи пътъ следъ комунистическия превратъ, България бѣ представена на панаира въ Хановеръ. Напоследъкъ, следъ една конференция въ Сръдиземно море, баварскитѣ министър-председател Франц-Йозефъ Щраусъ се отби на "Варненския форумъ". Почти по стѣпкитѣ му, го последва, добре дошълъ, и сърдечно посрещнатъ, бившиятъ баварски министър на социалнитѣ дела Фрицъ Пирклъ. Г-нъ Пирклъ е председател на стоящата близко до Християнската партия на Щраусъ фондация-даръ, завещана и носѣща името на Хансъ Зайделъ, експониранъ консервативенъ католически деецъ. Той бѣ придруженъ отъ млади политици на Християн-социалната партия. Водени сѣ разговори съ представители на българското, отъ държавата ръководено стопанство. Установени сѣ връзки съ културни дейци.

Понастоящемъ се полагатъ интензивни усилия за установяване на постоянни германо-български културни връзки. Изготвени сѣ проекти за учредяване на български културенъ институтъ въ Мюнхенъ, въ замѣна на което ще се създаде клонъ на института, носѣщ името на В. Гьоте, въ София. Очаква се под-

писването на споразумѣнието да се извърши при посещението на председателя на Западна Германия фонъ Вайцекеръ въ София между 21 и 24 ноември.

ВЪ ГЛУХА ЛИНИЯ

Мюнхенъ (дописка, 8.12.) - Презъ изминалата седмица, председателятъ на Федеративната Република фонъ Вайцекеръ бѣ на официално посещение въ България. Забележително е, че това едва се регистрира отъ обществото. Печать, радио и телевизия съвсемъ на кратко се занимаха съ този фактъ.

Минималното значение, което се отдава на това посещение не отговаря на реалната стойностъ на положението, което България заема въ Европа. При посещението на Вайцекеръ въ малкото херцогство Люксембургъ, вестницитѣ озаглавиха съобщенията си съ дебели букви; телевизионнитѣ предавания изразходваха много километри целулоиденъ филмъ въ връзка съ "събитието".

Дали причината за снизхождението не е тая, че въ историята на българо-нѣмскитѣ отношения не може да се намѣри нищо, което да послужи като обвинение срещу Германия, или нѣмския народъ? Нѣма сѣчъ, причинена отъ нѣмци, нѣма изгорени или подложени на кошунство храмове на което и да било изповѣдание. Сѣществувало е само братство по оръжие - както въ първата, така и въ втората война. А за това бива ли да се говори?

Единственото, което погълна внимание, бѣ "сражението" съ снѣжни топки, което "води" фонъ Вайцекеръ съ журналиститѣ въ Варна на Черното море...

С В О Б О Д А . . .

На 8 септември 1944 година, когато България се намираще вече предъ пълно окупиране отъ съветскитѣ орди, патриоти отъ Македония обявиха независима държава – за кратко!

***

Партизанитѣ на Тито въ Македония, организирани отъ сърбина черногорецъ Свѣтозаръ Вукмановичъ – "Темпо", наложиха насилствено "пазарлъка" направенъ отъ победителитѣ на последната свѣтвна война въ Техеранъ.

Йосипъ Брозъ – "Тито" получи цѣлата територия на кралска Югославия като награда за съпротивата му срѣщу Хитлеръ.

За свобода и самоопредѣление, претекстътъ за воденето на войната, не се вече говорѣше...

Въ Ялта и Берлинъ, следъ пълната победа, се погребва официално и "демокрацията на процентитѣ" – подъ формулата на "сфери на влияние"*:

ЮГОСЛАВИЯ: 50-50%

БЪЛГАРИЯ: Русия 75%, Запада 25%

.....

"Демокрацията", съ назователното "народна", се превърна въ декоративна завеса, задъ която вилнѣеше комунистически

тероръ и се извърши коренното болшевиизиране въ българскитѣ земи. Националниятъ нихилизъмъ достигна своя връхъ.

Създаде се македонска "нация" ...

***

Изобразенитѣ тукъ пощенски марки**, две отъ серия отъ осемъ, сж издания на изявената самостоятелна държава на частъ отъ нашия народъ. За това говори препечатката "Македония" съ употрѣбата въ нея на Св.Св. Кирило-Методиевото "я", а не на сръбското "ја" на ново създадения "Блаже-Конески" езикъ.

* Чърчилъ, Мемуари; томъ VI, стр. 269

** Каталогъ Michel; стр. 221

Г-н редакторе,

Много ми хареса пътното описание "Кратко пътуване из Македония". Много интересно е дадено за тѝзи, които милѝят за този край, изживѝл много страдания и кошени. Край, който е обреченъ, бихъ казала, на загиване за българската кауза. Въпреки всичко интереса къмъ България не е загубенъ. Дълбоко въ сърдцата старитѝ хора сѝ запазили скъпитѝ спомени отъ тамъ, но вижда се, сѝ загубили най-ценното -- надеждата!

За всички градове, които е посетилъ авторѝт е дадено по нѝщо, а за Кичево

и Тетово само това че се албанизиратъ - поради голѝмиятѝ прирѝстъ на албанското население. Незная дали автора не е чулъ никога за Мара Бунева отъ Тетово, чийто подвигъ на времето е разтѝрсиялъ този край и е останалъ като пътеводна звезда за поколенията. Тя, заради българщината въ Македония, премахва единъ голѝмъ българомразецъ и загива геройски за да напомни на свѝта, че има нѝщо по-скъпо и отъ живота - това е прекрасната ѝ родина!

Емилия Бунѝва, Чикаго

/б.р. Г-жа Бунева е съпругата на Борисъ Бунѝвъ, братя на Мара Бунѝва./

Драги сънародници,

Голѝмо удовлетворение изпитахъ когато разбрахъ отъ наши приятели въ Америка, че бихъ могълъ да се обѝрна къмъ васъ съ молба за помощъ.

Пишатъ ви Христо Николовъ и съпругата му Славея: емигранти въ Австрия отъ 15 априлъ 1988 г. Настанени сме въ пансионъ близо до Залцбургъ. Подали сме документи за САЩ и търпеливо чакаме реда си за интервю въ посолството. Грижитѝ сѝ които сме заобиколени и осигурени въ Австрия надминаха нашитѝ очаквания. Преди пристигането ни нѝмахме сведения за емиграционната програма на Америка и начина, по който е организирана. Благодарни сме за всичко.

Живота ни тукъ е пълненъ антиподъ на този, който живѝхме въ България. Макаръ и спокойни тукъ, все още не можемъ съ моята съпруга да изживѝемъ старитѝ страхове и съмнения сѝ които сме израстнали. Съзнаваме, че сме изградени сѝ една деформирана психика. Тукъ, въ Австрия, си даваме още по-ясна оценка за това. Може би до края на живота си нѝма да надмогнемъ страховата психоза наследена отъ тѝзи, които системно и планомерно я изградиха у менъ за 37 г., а у моята съпруга за 30 г.

Емиграцията за насъ бѝ последна възможностъ въ надеждата ни за нормаленъ човѝшки животъ. Всѝки човѝкъ се ражда сѝ добра надежда и благородни стремежи. Минаха години, учихъ, бѝхъ вече учителъ когато еволюцията въ миогледа ми достигна нивото "на всѝка цена да се разгранича отъ това което не одобрявамъ". Въ началото това бѝ смѝтно осъзнатъ протестъ. Той се изгради сѝ решението ми да се оттегля отъ професията и отъ реалната помощъ, която бихъ могълъ да дамъ.

Не съмъ виждалъ въ България учителъ-народолюбецъ. Всички сѝ възпитани да обичатъ рода и Отечеството си. И азъ съмъ такъвъ. Но не е лесно за единъ учителъ да съзнава, че създава хора, които въ живота ще бѝдатъ непълноценни, да бѝде сѝ претенции за моралъ и етика въ професията си, и въпреки това противоречие да си стои на мѝстото. Питамъ се къде е моето мѝсто. Този процесъ при менъ продължи късо време, защото бѝхъ заобиколенъ сѝ прозорливи приятели и колеги, вникнали добре въ заобикалящата ги истина, но нѝмащи смелостъ за нищо повече. Кое бѝ това повече, което бихъ могълъ да извърша? Имахъ наивността дори да си мисля, че метода на убеждението би могълъ да даде резултати. И това, както и всичкитѝ ми илюзии изчезнаха, когато ме прибраха въ МВР- Пловдивъ заради протестъ срещу поредното увеличение

на ценитѣ на хранителнитѣ продукти. Тамъ единъ младъ милиционеръ ме свали съ единъ ударъ въ безсъзнание... Колко време съмъ лежалъ на пода не зная. Следъ това той ми заяви, че ако се случи да го посетя втори пътъ ще ме разфасова и ще ме даде на кучетата си.

И сега ми настрѣхвватъ коситѣ, когато си спомня думитѣ и лицето му. Това лице и тѣзи думи бѣха създадени и финансирани отъ тѣзи на чието знаме бѣ написано "Всичко за благо и добруването на човѣка".

Съ това се изпари последната ми илюзия за облика на тѣзи, които управляватъ. Всичкитѣ ми дотогавашни усилия и надежди се озоваха въ задънената улица, въ която по-късно разбрахъ, че се намиратъ и много мои познати интелегенти отъ Пловдивъ. Сящото сподѣли съ менъ и младъ човѣкъ, заемащъ високъ постъ въ правната система на града. Това бѣ моятъ сривъ. Какво друго ми оставаше освенъ възможността за спасение.

По същото време преживѣхъ и втора илюзия. Мислехъ си, че като избѣгамъ далечъ отъ града и живѣя въ уединение -- това е спасението. Съ хиляда зора купихъ вилно мѣсто въ с. Храбрино, на 15 км. отъ Пловдивъ. Уви, и тамъ не намѣрихъ желаното спокойствие. Вилната зона се оказа за менъ школата, която до краенъ предѣлъ ми обясни обществото въ което живѣехъ. Тя бѣ и капката, съ която преля моето търпение. Тамъ ме заобикаляха съседи отъ управленческия апаратъ и негови ветерани. За 8 години непрекъснати разговори съ голѣма частъ отъ тѣхъ разбрахъ методитѣ на управление, схемата на обществената пирамида и жестокото боричкане за мѣсто задъ бюрото. Само не разбрахъ кой и кога ще работи. Бѣхъ единствения младъ човѣкъ между тѣхъ. Всички бѣха благоразположени къмъ менъ. Сякашъ съ откровението си ми казваха: "Спасявай се!" Но никой не изрече тѣзи думи. Тѣ бѣха подтекста. Последниятъ изводъ който направихъ въ Родината си бѣ "Хватката е желѣзна и нѣма отърване".

Тогавашна остана бѣгството, емиграцията. Петъ години минаха до момента, въ който се озовахме въ кораба Русе-Виена, организиранъ отъ Балкантуристъ. Дори когато стѣпихме на виенскитѣ улици не бѣхме все още увѣрени съ моята съпруга, че сме свободни. Имаше страха, че и тукъ ни преследватъ. Но всичко мина спокойно. Черквата бѣ първото мѣсто което посетихме за да благодаримъ на Бога за спасението си. Свободата ни бѣ дарена късно, но все пакъ дарена...

Това което сподѣлямъ съ васъ, уважаеми съотечественици, е моя лична житейска драма. Тя не отминава нито единъ честенъ гражданинъ на Отееството ни. Изживянитѣ години въ България, добритѣ и лоши спомени ще ми тежатъ като котва на врата и едва ли нѣкога ще забравя онова, за което нѣкога ме учиха въ учебницитѣ, че обществото на комунизма било мечта на човѣчеството. Защото на този свѣтъ нѣма по-голѣма трагедия за човѣка отъ това живота му въ Отееството да бѣде доведенъ до тамъ, че мѣсто за него тамъ да нѣма. При това условие всички добродетели -- морални и етични, социални и нравствени отпадатъ, защото най-ценното което човѣкъ носи въ себе си -- ЖИВОТА -- е застрашенъ отъ физическо унищожение. Мѣсто за мислещи хора въ България нѣма, има само за слѣпо изпълняващи.

Азъ и моята съпруга сме пионери-емигранти въ нашитѣ родове и нѣмаме близки и роднини въ САЩ. Надѣваме се на помощта на приятели и сънародници. Затова молимъ, ако е по вашитѣ възможности, да ни

помогнете въ намирането на спонсоръ. Надѣваме се да заслужимъ въ бъдеще вашето довѣрие, което за сега бихме могли да получимъ въ авансъ. Не се съмнявайте, че ще пожеламъ усилия за това. Искаме да принадлежимъ на Америка, тази велика нация. Другъ е въпроса, че въ сърдцата си винаги ще носимъ България, не тази която оставихме, а тази която виждаме въ илюзиитѣ си. Искаме да посветимъ останалитѣ си сили въ добри дѣла и да дадемъ лептата си за държавата призвана да сложи редъ въ свѣта.

/Писмото на нашия сънародникъ затрогва съ искреността си и е красноречиво доказателство за неговото родолюбие. Желамитѣ между нашитѣ американски читатели да спонсориратъ сем.Николови могатъ да се обърнатъ къмъ редакцията./

Уважаеми братя,

Съ топла и сърдечна благодарностъ оставамъ къмъ васъ. На всички, които така стриктно ся написали статиитѣ въ "Борба". Пазете всички броеве, за да свидетелствуватъ единъ денъ предъ историята за кошунствата на комунизма. Нека великиятъ Богъ да ви дава сили физически за да дочакаме сриането на една гнусна система, която не е имало презъ никое време и нѣма да има. Апелирайте, бъдете заспалитѣ емигранти. Свободата има по-голяма стойностъ отъ милионитѣ и милиардитѣ. Насъ ни спява спъщата дремка, но ние ще победимъ така или иначе. Проклятието на милионитѣ емигранти ще срине тази гнусна червена система. Съ братски поздравъ,

П. Г. , Винтербахъ, Германия

Letter to the editor:

It is Thanksgiving Day in the United States. While attending my family's Bulgarian version of a traditional turkey dinner, a thought came to my mind. This dinner was only possible because my family escaped from communist Bulgaria. As most first generation Americans, I have close ties to my heritage through my parents and family friends. I believe this is true for many Borba readers' families. It is with this thought in mind -- that the heritage, the moral values, and the beliefs of the members of the B.N.F. not be lost for all time -- that I wish to propose some ideas.

Presently Borba is published only in the native language, and is, therefore, not accessible to many of the children of its readers. Many of planned activities are not accessible to them either. I would like to see this changed, and propose the following as a possible solution.

I. If the readers agree, a committee of volunteers will be selected which will produce a one page text in English, to be inserted in each Borba issue.

II. A foundation be formed, named in the honor of a Bulgarian -- to be selected by B.N.F. -- to which donations can be made. This foundation would grant scholarships on a competitive basis to college students who belong to B.N.F.

III. A committee be formed to initiate the groundwork for a Bulgarian Cultural Center, which would be supported by members' donations. The center would be a museum and a meeting center, but it would also teach children the history of Bulgaria, its language and its customs. The center will be centrally located to insure access to its members.

IV. Additionally, within the framework of the cultural center, a church can be formed that would conduct a full range of church services for its members.

I am sure many of these suggestions have been brought forth by other members in the past. I urge the readers to consider them carefully, keeping in mind that as the old guard passes on, who will lead the fight? Please write to Borba with your thoughts. Speak to your children, urge them to volunteer their time and their own thoughts.

Chicago, USA, November 25, 1988
Michail Troyanski

Западенъ Берлинъ

По инициатива на клона на Б.Н.Ф. и неговия председателъ, инж.Георги Поповъ бѣ разпратено Новогодишно Обръщение до емиграцията съ което бѣ изразена вѣрата въ скорошното освобождение на Родината. Позиви противъ престъпната политика на българскитѣ комунисти бѣха раздадени на събранието организирано отъ шепа предатели, наричащи се "Дружество Петъръ Беронъ". Предъ входа на залата където бѣ проведено събранието имаше демонстрация водена отъ наши членове. За Коледнитѣ празници нашиятъ клонъ уреди специално българско чествуване, което бѣ добре посетено.

Рио де Жанейро-Бразилия

Преди две години, на 7 януарий 1986 г. бѣ възобновенъ клона на Б.Н.Ф. въ Рио де Жанейро съ председателъ Наско Бочевъ. Презъ изтеклитѣ 2 години клона разви отлична дейность и помогна за възобновяването на клона на Б.Н.Ф. въ Сао Пало съ председателъ д-ръ Илия Поповъ. На 7 януарий 1989 г. членовете на клона въ Рио де Жанейро отпразнуваха двегодишнината съ черкуване въ Православната църква и следъ това съ обѣдъ по старъ народенъ обичай. Пожелаваме на всички наши дейци въ Бразилия още по-успѣшна дейность презъ новата година.

Бъфало, Ню-Йоркъ, САЩ

Клона на Б.Н.Ф. подъ ръководството на г-нъ Миро Герговъ развива чудесна дейность за популяризирането на нашата кауза между мѣстнитѣ американци. Освенъ тържествената панахида по случай 9 септемврий, клонъ проведе две специални сбирки на които участваха видни лица отъ града и служители отъ канцеларията на Джакъ Кемпъ, който ще бѣде министъръ въ новото правителство на избрания президентъ Бушъ.

Ниагара Фалсъ, Канада

На 30 октомврий 1988 г.Свободната Българска Православна Църква "Св.Иванъ Рилски" отпразднува патронния си празникъ. Въпрѣки дѣждовното време чествуването бѣ много добре посетено. Следъ Божествената литургия извършена отъ от.Гроздановъ енориашитѣ се събраха въ църковната зала гдето бѣше поднесена вкусна българска храна приготвена отъ женската секция при църквата. Следъ обѣда г-нъ Лука Арсовъ изнесе рефератъ за Св.Иванъ Рилски /извадки отъ който сѣ помѣстени въ този брой на БОРБА/. Присъстващитѣ останаха много доволни отъ това мило и сърдечно тържество като за кратко време се събраха доста средства за църквата и настоятелството.

Панахиди за чествуване на паметъта на падналитѣ въ борбата противъ комунизъма бѣха извършени въ много градове и държави на Свободния свѣтъ. Поради липса на мѣсто нѣмаме възможность да помѣстимъ всички получени дописки но по-долу следватъ съобщения отъ Канада които илюстриратъ чудесно това което е било направено навсѣкжде при изнасяне на панахидитѣ.

Торонто, Канада

Панахидата бѣ извършена на 11 септемврий 1988 г.въ свободната Македоно-Българска Православна Църква "Св.Троица отъ от.Стефанъ Митовъ въ съслужение съ черковния хоръ. Бѣше почетена паметъта на всички знайни и незнайни герои дали живота си въ борба противъ жестокия и умразенъ комунизъмъ. Молитви бѣха казани и всички дейци починали далечъ отъ Родината изпълнявайки своя дългъ къмъ България. Бѣха раздадени жито хлѣбъ и вино за Богъ да прости. Следъ панахидата присъстващитѣ

отидоха въ църковната зала където бѣ произнесено подходящо слово отъ името на Б.Н.Ф. отъ д-ръ Ангелъ Тодоровъ. Темата му бѣше "9ти септемврий най-черната дата въ историята на българския народъ".

Следъ д-ръ Тодоровъ говори председателят на Б.Н.Ф. въ Торонто, инж. Ангелъ Гъндерски, който даде известни обяснения по църковнитѣ дѣла и апелира къмъ всички да подкрепятъ родната ни църква.

Ниагара Фалсъ, Канада

На 4 септемврий 1988 г. Б.Н.Ф., клонъ Ниагара Фалсъ, съвмѣстно съ църквата "Св.Иванъ Рилски" извърши тържествена ПАНАХИДА за всички славни герои анти-комунисти дали живота си въ борбата за свобода. Следъ панахидата извършена отъ от.Гроздановъ присъстващитѣ се събраха предъ Паметника на Героитѣ където бѣше поднесенъ вѣнецъ въ тѣхна паметъ. Г-нь Лука Арсовъ произнесе слово отъ името на Б.Н.Ф. съ което заклейми жестокитѣ и коварни убийци на българският народъ, и сяко припомни думитѣ на д-ръ Иванъ Дочевъ, нашия почетенъ председател, казани при откриването на Паметника на 8 май 1983 г.:

"Този Паметникъ е предупреждение къмъ червенитѣ поробители на нашата Родина, че борбата ще продължи до крайната победа".

Въ църковната зала бѣше сложена трапеза за Богъ да прости. Членове на църквата и на Б.Н.Ф. изнесоха специална програма. Д-ръ Мария Русева декламира стихотворението си "Децата на Кубратъ" въ 24 стиха. 85 годишния г-нь Божко Сегменски изпѣ "живъ е той, живъ е" и цѣлата зала се присъедини къмъ пѣсенята.

Щедростъта на присъстващитѣ бе демонстрирана съ събирането на надъ 1,300 долара, за което църковното настоятелство и от.Гроздановъ благодарятъ на всички дарители.

† Скрѣбна вестъ †

На 12 октомврий 1988 г. почина въ Кливландъ, Охайо, САЩ, известниятъ ученъ и историкъ

проф. АСЕНЪ НИКОЛОВЪ,
бившъ преподавателъ въ Американския колежъ въ Симеоново, авторъ на много книги на английски езикъ, между които "Паисий", "Самуилова България", "Български фолклоръ" и "Български народни приказки", всички издавани на собствени разноски. Покойниятъ работѣше неуморно за издигане на българското име всрѣдъ американската публика, чрезъ запознанането ѝ съ нашата история и култура.

Богъ да го прости и вѣчна да бѣде неговата паметъ!

АПЕЛЪ ЗА СРѢДСТВА

Управата на БНФ призовава всички членове и съмишленици на организацията, както и всички читатели на БОРБА да се отзоватъ на нашия апелъ за набиране на средства.

БНФ не е получавала и не получава помощи нито субсидии отъ никой освенъ отъ членове и съмишленици. Това поставя голѣмо бреме предъ организацията, тъй като въпрѣки доброволния трудъ на всички наши сътрудници и деятели, разноскитѣ по печатането на БОРБА и на другитѣ наши издания, порто и канцеларски разходи се увеличаватъ ежедневно. Засилената ни дейность напоследъкъ и проникването ни въ България изискватъ много повече средства отколкото тѣзи съ които разполагаме. **ВСЪКА ПОМОЩЪ, КОЛКОТО И МИНИМАЛНА ДА Е, Е ВАЖНА И ЗНАЧИМА. БОРБАТА НИ ИЗИСКВА ЖЕРТВИ: НА ВРЕМЕ, ТРУДЪ И ПАРИ!**

Подпомагането на БНФ осигурява продължаването на нашата борба. **МОЛЯ ИЗПРАЩАЙТЕ СРЕДСТВА НА АДРЕСА НА РЕДАКЦИЈАТА, ДИРЕКТНО ДО УПРАВАТА ИЛИ ЧРЕЗЪ МѢСТНИТЕ КЛОНОВЕ. БЛАГОДАРИМЪ ЗА ВАШАТА ПОДКРЕПА.**

PUBLISHED BY THE CENTRAL EXECUTIVE BOARD OF THE BULGARIAN NATIONAL FRONT, INC.

ВЪ РЕДАКЦИЯТА НА БОРБА СЕ ПОЛУЧИХА

СЛЕДНИТЪ КНИГИ И СПИСАНИЯ:

Македонска трибуна, бр.3028-3033
Декларация на М.П.О., 12 августъ
 1988 г., на английски езикъ, апе-
 лираща за човѣшки права и свободи
 на българскитѣ македонци въ Гър-
 ция, Югославия и България.

Човешки права - бюлетинъ № 3 на
 бълг.комисия за правата на човѣ-
 ка, Виена, Австрия.

Народ - "емигр.листъ за мнения и
 информация", бр.втори, септ.88 г.
 Виена, Австрия.

Народна воля, бр.4-5, издание на
 анархиститѣ.

Лъчъ, бр.77-78, дек.88-фев.89.

Списание на дружеството на бъл-
 гарскитѣ писатели и културни де-
 йци въ изгнание.

Свободенъ Народъ, бр.117-118, ор-
 ганъ на БСДП/о/ въ изгнание, Ви-
 ена, Австрия.

Абагар - бюлетинъ на българския
 църковенъ архивъ въ Римъ, бр.13.

Християнски гласъ - год.Х, бр.1
 и бр.2, 1988 г., "списание за ре-
 лигиозна просвѣта на българитѣ
 въ изгнание", Граве, Холандия.

Дума на българите, год.втора, бр.
 3, 1988 г., Мюнхенъ, Германия.

Изток, бр.16, септ.1988 г., на
 френски езикъ, Парижъ, Франция.

Политически стриптис, 1988 г.,
 авторъ Георги Бег.

Реални и нереални хипотези за
 дейността и гибелта на Василъ
 Левски, студийно есе.

ИЗЛЪЗЕ ОТЪ ПЕЧАТЪ КАТО ОТДЪЛНА КНИГА
 РАЗШИРЕНАТА ПОЛИТИЧЕСКА И ИДЕОЛОГИЧЕСКА
 ПРОГРАМА НА Б.Н.Ф.
 НИЕ И УТРЕШНА СВОБОДНА БЪЛГАРИЯ

Тази важна и настолна книга, която бѣ
 изнесена за разглеждане въ БОРБА, е
 отъ особенъ интересъ сега когато въп-
 росътъ за алтернатива на комунизма е
 ясно поставенъ въ Родината.

За да се даде възможностъ на всѣки
 родолюбивъ българинъ да си я набави -
 и изпрати на свои познати, приятели
 и съмишленици въ България - цената ѝ
 е само 5 долара. Книжката се намира
 за продажба при нашитѣ клонове въ сво-
 боднитѣ страни. Незабавно изпращане
 по пощата директно отъ :P.O.B.3795,
 Санта Барбара, Са.93130, САЩ. Моля,
 изпратете 5 амер.долара за всѣка поръ-
 чана книга плюсъ 1 доларъ порто.

***

Материалитѣ за печатъ се изпращатъ
 до редакцията на горния адресъ. Рукописи-
 тѣ трѣбва да бъдатъ четливо написани и по
 възможностъ не по-дълги отъ две страници,
 (2,600 думи).

Дописки и стаии отпечатани въ списа-
 нието трѣбва да носятъ името на автора
 имъ. Изключение се прави само за рукописи
 отъ България. Статии не се заплащатъ.

Рукописи не се връщатъ освенъ ако сѣ
 придружени съ молба за това отъ страна на
 авторитѣ имъ.

Редакцията си запазва правото да из-
 мѣня правописа, поправа грѣшки, съкращава
 и корегира изпратенитѣ за печатъ рукописи.

Материали публикувани въ списанието
 може да се цитиратъ въ други печатни из-
 дания придружени съ следната забелка:

"Публикувано въ списание "БОРБА", ор-
 ганъ на Българския Националенъ фронтъ,
 инк., бр... отъ... година..."

Отпечатани рукописи ставатъ собстве-
 ностъ на редакцията.